

For Sjernet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

5te Aarg.

Den 30te April 1874.

No. 8.

Alf Geage

—eller—

Skolelæreren i Minnesota.

En original norsk-amerikansk Fortælling

af

N. S. Gæstel.

Tiende Afsnit.

Alf følger gamle Petters Raad. Hans Samtale med Mrs. Johnson og Emma. Menighedsrådet om Høsten. Han forlader Byen for at blive Skolelærer igjen.

Alf havde faaet Nok og mere end Nok at tænke paa. Havde han interesseret sig for Menigheden før, saa gjorde han det endnu mere nu; mange Gange om Dagen maatte han gjøre Vold paa sig selv for at kunne varetage sine Pligter. I den første Tid efter at gamle Petter havde forladt ham, tænkte han dog endnu en Stund paa sig selv og Johnsons. Men at det var Gud selv, som havde sat ham til at holde Skole, og som hver Høst havde anvist ham den Gjerning, derpaa kunde han ikke tvivle; thi baade hans egen Pligtfølelse og Andres Ord, som han havde maattet give Medhold i sit Hjerte, og ydre Omstændigheder havde bragt og næsten tvunget ham ind i den Stilling. Og naar Gud saa tydeligt havde sat ham til at holde Skole, vilde det da være ret af ham at opgive den Gjerning igjen, før end Han tydeligt frtog ham fra den. — Men Bergsø havde tænkt paa en vis anden Stilling; mon han tænkte, at han skulde blive Præst; nei, det kunde han vist ikke. Mange havde sagt, at han burde blive Præst, og det havde Petter Bergsø ogsaa engang sagt; men Alf havde svaret ham, at han ikke ønskede at blive Præst, fordi det var en saadan ansvarssfuld Stilling, som maatte nedtrykke Sindet og lægge saa mange alvorlige Besværligheder paa En, fordi han hellere vilde leve som uafhængig Privatmand, og fordi han havde faldt og ligget i aabenbar Synd. Ialsfald vidste han, at han ansaa sig altså upærdig til at være Skolelærer og end mere til at blive Præst. Da havde Bergsø talt om David, den store Guds Mand, om Apostelen Mathæus og om Kirkefaderen Augustin og flere. Men Alf havde sagt, at han virkelig ikke troede, at Gud havde skabt ham til at blive Præst, om han end havde stor Lust til at syde med Religionen. Og siden havde gamle Petter aldrig talt derom. Nei, han traagtede ikke efter at blive

Præst, ikke heller traagtede han efter noget vist andet Levebrød; thi Gud var hans Levebrød. Men han skulde nok have Lust til at skrive for en Avis eller blive Redaktør for et Blad, for da kunde han leve som Privatmand og dog gjøre meget Godt og have en stor Indflydelse paa sine fjære Landsmænd. Dog — Gud vidste nok bedst, hvad han skulde bruge ham til, og Han vilde ogsaa, naar han bad Ham derom, anvise ham den rette Stilling. Ja, selv om Han vilde, at han skulde skulde forblive Lærer om Vinteren, saa var dog Herrens Villie ganske vist og uden ringeste Tvivl den bedste og ogsaa ham til størst Gavn. Og naar den gode Gud saa, at det var bedst for Johnsons, at de kom fra Sivind, da vilde han ogsaa hjælpe dem derfra. Derfor vilde han beslutte sig til at lade hver Dag have nok i sin egen Plage og lade det komme an paa Gud og Menigheden, om han skulde begynde Skolen til Høsten igjen eller ikke. Da han fattede denne Beslutning, var han ganske alene i Butikken og kunde ugeneret lægge sig ned paa Kæde og om Dissen, som om han havde Roget at bestille der, folde sine Hænder og i en inderlig og brændende Bøn anbefale sin Sag til Jesu Kristi Fader, alle Sørgendes tryk e Tilflugt. Men dermed var ogsaa al den Sorg slukket; baade rolig og glad reiste han sig igjen, og sidenester var det kun Menighedens Vel og Vel, som beskæftigede hans Tanker. Det var hans glæde Haab, at Medlemmerne af de tiloversblevne Forretningspartier vilde blive frelstede fæstere til hverandre ved gjensidig, broderlig Kjærlighed og udgaa lutrede af denne Tid. Disse havde ikke ladet sig lokke af Forføreren og havde derved bevist, at de erkjendte Guds Ords rene Lære for den bedste, som ikke maatte slænges tilside og ringeagtes, om end ogsaa mange af dem paa Grund af en forskjellig Opfattelse og Mangel paa Erkendelse og Indsigt ikke var ganske enige i Et og Alt af det, som ikke udtræves at vide til Salighed, og dette beviste atter, at de maatte have en vis Grad af Erkendelse, Gudsfrøgt og kristeligt Alvor. Alf, som nu havde personligt Bekjendtskab til dem Alle, søgte en saa hjertelig Kjærlighed til dem, at han kun længtes efter at samles med dem igjen om Herrens Ord.

Søndagen kom, og med den Gudstjenesten. Spad Alf havde haabet, fik han ogsaa se nogle Reviser paa; baade Præstens og Menighedslemmers indbyrdes Kjærlighed traadte nu under Trængslen tydeligere frem og opbyggede og opmuntrede alle Tilstedeværende undtagen nogle faa Udtraadte, som havde indfundet sig for at over-

bringe en skriftlig Udtrædelseserklæring. De blev anmodede om at fremmøde med alle sine Venner Dagen efter, for at man da kunde forhandle sammen og tage Guds Ord med paa Naad; men med en Blanding af Skamfuldhed og Fretthed svarede de, at de nu havde gjort sin Pligt og ikke vilde have mere at bestille med Præsten og hans Tilhængere herefter. En af dem var dog saa trofskyldig, at han tilspøiede, at de ikke længere vilde have Noget at bestille med et saadant Diggersamfund, som idelig og altid gif om med Posen og betlede saa til Høiskolen og fattige Studenter, saa til skadelidte og trængende Menigheder og saa til andre Ting, saa at man ligesaa vel maatte tage Penge med sig, naar man gif til Kirken, som naar man gif til Byen.

"Ja, du Thor", svarede Olaf Barli til i en renlig Tone, "i Byen giver du Penge ud til dit og Dines timelige Behov, men i Kirken giver du dem ud for din fattige Frelseres Skyld og til hans trængende Brud eller Kirke. Altsaa vil du og dine Venner nu ikke vide af denne Kristus, som stedse er og bliver fattig og trængende i dette Liv. Ja, ja, det staar Dere frit for; men saa vil Han heller ikke vide af Dere i det andet Liv. Har du betænkt det?" De fik ogsaa flere saadanne hjærlige Tilretterisninger og Formaning, men rystede dem af sig igjen med Anstrengelse og skyndte sig bort.

Emma og hendes Moder var ogsaa tilstede ved Guds-tjenesten, og saasom Johannes Bergsto, der efter Tjenesten skulde hen til sin Fader, lovede at komme indom igjen og tage dem med sig, naar han senere paa Eftermiddagen fjørte hjem, fik de en længere Fritid, end de havde ventet. De var Begge ved godt Mod, og Mrs. Johnson fortalte Alf, at Eivind om Løverdagen havde sagt, at de skulde have Kornet den næste Dag. "Men", sagde hun, "Emma svarede ham saa bestemt derpaa, at han vist blev lidt forbleffet, og først da vi idagmorges begyndte at klæde os paa for at gaa i Kirke, forsøgte han at forhindre det og at give os noget Andet at bestille; men da sagde Emma ham rent ud, at vi ikke havde Tid, fordi vi skulde hen til Johannes og fjøre med ham til Kirken. — "De behøver ikke at gaa til Kirken", sagde Eivind, "for De kommer ikke ind i den, men De behøver ikke heller at gaa til nogen Guds-tjeneste idag, da vi nyligen har havt to her." — "Nei", svarede Emma igjen, "kun Sandheden er fra Gud, Løgnen derimod hører Djævelen til, derfor synes vi, at saadan Løgn, Bagtalelse og Ondskab heller maa kaldes Djævelstjenester end Guds-tjenester." — Hun trede, at hun en Gang for alle burde oflægge et saadant Vidnesbørd, fordi vi havde været tilstede ved denne Gregars Møde hos os Eivind rasede og skjændte naturligtvis, men jo mere han skjændte, des mere skyndede vi os med at komme bort fra ham."

"Men hvorledes vil det nu gaa, naar De kommer hjem igjen?" spurgte Alf.

"Vi har besluttet, at vi herefter ikke vil bryde os om Eivinds Skjænden og heller ikke arbejde eller anstrenge os over Aræsterne for at gjøre ham tillags; thi det kan vi ikke alligevel."

"Det er bra nok og vist det eneste Rigtige; men De forbliver dog under den raa og ubarmhjertige Mands

Kommando, og han vil gjøre Dere Livet surt nok alligevel."

"Men den gode Gud, som til vort Bedste har ladet os komme under dette Kors, vil ogsaa hjælpe os at bære det, saalænge han finder det godt for os, og saa vil han udfri os", sagde Mrs. Johnson.

"Og imidlertid skal du være ubekymret derfor", tilspøiede Emma, "og ved frit Mod, ligesom vi er. Vi vil ikke vide af, at du for vor Skyld skal søge dig en Beskjæftigelse, som du ikke kan trives i; vi vilde aldrig kunne føle os lykkelige derved. Derfor du i din Samvittighed føler dig forpligtet til at tjene Menigheden som dens Skolelærer til Vinteren igjen, saa gjør det, eller dersom du kun føler bedst Lyst dertil og paa Grund af Omstændighederne og Guds Styrelse tror, at det saaledes vilde være velbehageligt for Ham, saa lad ikke Tanken paa os hindre dig deri. Det er vor oprigtige og alvorlige Begjæring til dig. Gud vil visse hjælpe os paa den allerbedste Maade og den allerretteste Tid."

"Ja, dette glæder mig meget", sagde Alf; "dog maa jeg erkjende, at jeg nu ikke alene har Pligter mod Dere som mine Medmennesker, men ogsaa fremfor alle andre Mennesker her i Landet."

"Men ikke fremfor Gud", sagde Mrs. Johnson, "han har du først og fremst Pligter imod nu som før, og naar vi beder dig om ikke at tage saa meget Hensyn til vort legemlige Gavn som til Menighedens aandelige Gavn, behøver vi ikke at minde dig om Frelserens Ord: Gvo som elsker Fader eller Moder — og saa videre — mere end mig, er mig ikke værd; thi du forstaaar bedre end vi, om det Ord kan anvendes i dette Tilfælde."

"Jeg forstaaar heller ikke Meget", svarede Alf, "men jeg ved, at jeg ikke kunde finde nogen No, førend jeg havde opgivet al Søgen eller rettere sagt Tanke om at søge mig et andet Levebrød og ganske overladt den Sag til Gud Fader, som forserger Alle, mætter Navneunger og klæder Græsset paa Marken saa prægtigt, at end ikke Kong Salomo i al sin Herlighed var saaledes klædt. Han er ikke karrig, men under os alt Godt og vil bevise det i sin Tid. Jeg har allerede besluttet at lade det ganske bero paa Gud og Menigheden, om jeg skal blive Skolelærer her til Vinteren igjen, og kan ikke udfige, hvormeget denne Samtale nu har glædet, styrket og opmuntret mig."

Sommeren gif hen. Alf besøgte Menigheden næsten hver Søndag. Naar der ikke var Guds-tjeneste, holdt han Overhøring, som stedse var forbunden med Læseguds-tjeneste; thi ogsaa mange Bøgne forsamlede sig i det Hus, hvor han holdt Overhøringen, og enten før eller efter denne læste han en Prædiken og sang nogle Salmer med dem. Ved de offentlige Guds-tjenester traf han altid sammen med Emma og hendes Moder, fordi disse nu gif, enten Eivind sagde saa eller saa. Og de var i sin fulde Met, saasom Eivind ikke var deres Herre eller Husbonde eller havde det ringeste Skin af Met til at b-fale over dem. Selv beklagede de sig aldrig hverken over Eivind eller over sin Stilling; men Folk vidste alligevel Nok, og af Andre hørte Alf, at han nu rasede og skjændte værre end nogenstunde, og at han paa alle Maader søgte at overlæse dem med Arbeide baade ude og inde. Før havde han af Respekt for

de Alvorlige i Menigheden tildels søgt at lægge Baand paa sig selv, men om sine nuværende Medbrødre vidste han, at de alle beundrede og saa op til ham, derfor brugte han nu sin fulde Frihed, Kjødets Frihed naturligvis, og frøgtede kun de borgerlige Løve. Det var ikke sjældent nu, at han arbejdede om Søndagen saavel som om Mandagen og befalede dem, som var i hans Hus, at gjøre det Samme. Tjenestegutten maatte som oftest følge Husbondens Exempel, men Johnsens lod sig aldrig bevæge dertil. Ikke for at de paa den Dag kunde doune sig, ikke heller for at vise Gud en Tjeneste ved at afholde sig fra Arbejde og gjennemlæse en Prædiken; men fordi de virkelig elskede Guds Ord hver Dag, og om Ekvind i sig Dage forhindrede dem fra at se i Bogen, saa at de da maatte lade sig nøie med et Fadervor eller en anden kort Bøn, saa vilde de dog ikke ogsaa den syvende Dag lade sig holde borte fra det fjære Gudsord, den dyrebare Sjælsføde, som de saa saare tiltrængte til Rettelse og Veiledning, Opmuntring og Eigise under den daglige Troeskamp.

En Lørdag i Begyndelsen af September kom Petter Bergstø ind til Alf. "Idag rejser jeg ikke hjem igjen, for end du følger med", sagde han. "Imorgen skal vi have Guds-tjeneste, som du ved, og jeg tror, at alle fremmødtede Medlemmer af den nuværende Menighed vil fremmøde paa Mandag; da skal vi forhandle om Skolen, og jeg haaber, det vil blive et hyggeligt Møde. — Men nu kan du gjøre færdigt for mig det, som staar paa denne Seddel. — Hør, Mr. Davis!"

"Vel, Mr. Bergstø, hvad Ngt?"

"Jeg tænker ikke, min Nytte vil mere Dem særdeles meget; jeg vilde kun sige, at naar Deres Besjant har gjort nogle Værer færdige for mig, saa rejser jeg igjen og tager baade ham og Værene med mig."

"Gjør De, Mr. Bergstø, ham, vel; tror De, det vilde nytte Noget, om jeg forsøgte at negte Dem det?"

"Nei, Mr. Davis, jeg er slet ikke af den Formening."

"Saa vil jeg heller tie og knytte Næven bag Deres Nys."

"Na nei, jeg behøver ikke at rejse igjen strax. Jeg kan nok vente paa ham en Stund, om De synes saa; men det er allerede langt paa Ejjermiddagen."

"Ja, og naar De først vil tage ham fra mig idag, kan De ligesaa godt gjøre det nu, og ligesaa vel blive hængt for et Faar som for et Lam."

"Det er et Kjæltvingord, som De der brugte."

"Synes De ikke om det?"

"Nei."

"Ikke jeg heller."

Strax efter sad Alf i Bognen ved Siden af den Gamle saa glad som en Fugl, der er sluppen ud af sit Bur. Om Søndagen traf han som sædvanlig sammen med Mrs. Johnsen og Emma. Guds-tjenesten holdtes paa en af de Gaarde, der havde størst Husrum, og ligeledes Menigheds-mødet den følgende Dag. Den første Sag, som skulde forhandles, var om Kirken, og den næste var Skole-sagen; men paa Forslag af Olaf Barli blev det besluttet, at Menigheden skulde sammensjøde en tilstrækkelig Sum og laane den til de to Mænd, som boede mest midt i de to Noder No. 2 og 3, for at de kunde bygge en saa stor Til-

bygning til sine Hus, at disse kunde benyttes midlertidig som Kjøse og Skolelokale, fordi man fandt det klogest at vente nogle Aar, inden man begyndte paa nogen Kirke-bygning. Saaledes kom man strax ind paa Skole-sagen. Olaf Barli stuttede nemlig sit Forslag saale: "Da kan vi herester have fast Skole, som vistnok af mange Grunde er at foretrække for Omgangs-skolen. I Husene har Børnene ofte saa meget Andet at se og høre efter, og deres Opmærksomhed bliver bortvendt fra det Røte. Heller ikke følger de samme Børn med Skolen overalt i den samme Mode, i den ene Ende af Noden kommer nogle og i den anden andre, saa at det er umuligt at beholde en ordentlig Klasseinddeling. Skolelærer Brage har fortalt mig, at denne undersiden er gaaet saa aldeles ulykkelig for ham, at hvert Barn er kommen til Skolen med sin fra de øvrige forskjellige Vekrie, saa meget han end har bestræbt sig for at saa hver af dem ind i sin rette Klasse, og saa dem til at følge med denne, om end En og Anden blev borte fra Skolen en Dag eller flere. Dette kan Enhver skjønne hindrer Gjenmæggaelsen og spilder Tiden, saaledes at det er en Ynk; men i faste Stoler og med lidt Tilhyn af Forældrene kan det ganske undgaaes. Petter Bergstø har talt om at bygge til sit Hus; han bor midt i vor Node og er maasse villig til at bygge efter dette Forslag."

"Jeg skjønner, at Tilbygningen da egentlig ikke bliver min", sagde gamle Bergstø, "for end Menigheden bygger sig en Kirke, og jeg maa tilbagebetale Laanen. Men der er Intet iveien fra min Side. Jo mere Gudsord i Huset, des mere Velsignelse."

"Petter Bergstø og Flere deromkring vil da nok saa en vakker Børneskole at føde paa om Vinterne, naar Veiret træffer til at blive haardt under Skoleiden", bemærkede En.

"Skader ikke; Herren har hidindtil velsignet os med Nød til Overskud. Og det gjør mit gamle kolde Hjerte godt at se saa mange smaa Disciple forsamle sig om Ordet for at lære sin Gud og Frelsermand at kjende."

"Hvor der er Hjerterum, der er ogsaa altid Husrum", sagde Olaf Barli; "og vi, som bor i Nærheden, har paa den anden Side ogsaa vor Fordel deraf."

Den Mand, som boede midt i Node No. 3, afgav samme Erklæring som Bergstø, og efterat man var kommen overens om, hvor store Lokalerne burde være og hvor meget de omtrentlig vilde komme til at koste, blev Sammen-skuddet gjort. Den, som ikke havde Penge hos sig, laante af en Anden, og den indkomne Sum oversteeg det omtrentlige Doci-slag; men Trusteeserne sagde, at det ikke skadede, eftersom Menighedens Fællesskaffe godt kunde rumme det, som blev tilovers. Derefter blev det besluttet, at Menigheden skulde se til at saa kjøbt firti Akres Land til en liden Gaard for dens Skolelærer og Kirkesanger, og at den skulde seite et lidet Hus derpaa og hjælpe ham til at anstaffe sig de nødvendige Kreaurer og Medtøber, hvis han ikke selv havde Midler dertil, og betale ham hundrede og tyve Dollars om Aaret for at holde Skole i de sex Vintermaaneder og to Overhøring om Maanedes hele Aaret rundt. "Og nu vil du vel blive her og ikke rejse bort fra os?" sagde Nogle til Alf, som svarede, at det virkelig gjorde ham ondt nu, at han ikke var vant ved eller duede til tungt Arbejde. Thi han havde ingen højere Fordring til Verden end den,

han nu kunde faaet oplydt, hvis han havde duet til at være Gaardbruger; men det vidste han, at han ikke gjorde, og at det derfor kun vilde blive til Sorg og Stæde baade for ham og Menigheden, om han vilde forsøge derpaa.

"Nei", sagde Petter Bergstø, "jeg tror heller ikke, at Brage bør eller kan paatage sig det. Saa gjerne jeg end vilde have ham her for bestandig. Han har mange Kundskaber, som vor Skolelærer ikke behøver, og jeg tænker, at Gud har bestemt ham til noget Andet. Vi maa vel hjælpe os med En, som er mindre lært; men at vi paakjønner hans Dugtiathed og Nidkjærhed og takker Gud, som sendte ham hid til Menighedens Gavn, det bør vi ogsaa lade komme tilsyne. Der vil mindst medgaa et Aarstid, inden vi saa kjøbt Landet og ordnet Alt saaledes, som nu er besluttet, dersom Brage da vil overtage Skolen i Winter igjen, bør han være fri til Vaaren; thi mere end sig, høist syv Maanedes Skole kan her nu ikke blive, og imidlertid kan vi høre os om efter en Anden. Derfor tror jeg, at vi bør byde ham fem og tyve Dollars om Maaneden for denne Winter og haaber, at han da vil vedblive at være vor Kirkesanger uden Løn herefter som hidindtil — efterdi vi alligevel ikke kan beholde ham længere end til Vaaren, mener jeg."

Nu var der Ingen, som sagde, at Lønnen var for stor; de bad ham kun at modtage den og blive hos dem. "Men vent lidt", sagde gamle Petter og smilte i Skjægget, som om han havde en Kæv bag Øret; "der ligger et pent lidet Framhus omtrent i Grændsefjeldet mellem de to Roder; det har faaet øde i nogle Aar nu, siden min Svoger kjøbte det Landstykke af en Amerikaner; men dersom Brage ønsker at bestri Johnsens fra Eivind, kan han lade dem flytte derhen, hvor de kan bo frit, og vil han saa gifte sig i Høst eller Winter, kan jo han ogsaa bo der for samme Betaling."

"Ja, ja, du kan bo der frit, saalænge du vil være vor Skolelærer", sagde Bergstøs Svoger, "og til Sommeren ogsaa, om du vil."

"Dersom han nu bestemmer sig til det Sidste, jeg nævnte", fortsatte Bergstø, "vil han naturligvis bo i sit eget Hjem og ikke flytte omkring blandt os, og jeg antager, at Folk i saa Fald er villige til at sende ham Noget, saasom Smør, Æg og saa videre, som Erstatning for det frie Ophold, han for sin Person har Ret til."

"Ja, ja", Alle var villige og enige.

"Nu, Brage", sagde Præsten, "hvad siger De saa?"

"Jeg modtager Tilbudet", svarede Alf, "fordi jeg ikke kan se Andet, end at det må være Guds Villie, og den maa vi jo lade ske, naar vi selv beider hver Dag, at den maa ske paa Jorden, som den sker i Himmelen. Jeg er hjertelig taknemmelig for det sidste Tilbud, nemlig om Huset og Bidrag til Husholdningen, skjønt jeg ikke tør eller kan benytte mig deraf. Maaffe havde det for et Par Aar siden lettere ladet sig gjøre; thi Johnsens havde dengang mere af nødvendigt Husholdnings- og Klæder; men hvad de nu har tilbage af Saadant, som udfordres til dagligt Brug og Nytte, er saa at sige Intet. Jeg har gjort et fornuftigt og nøiagtigt Overblik og indser, at jeg i disse dyre Tider ikke tør paatage mig at forsyne dem, især saasom jeg til Vaaren rimeligvis bliver nødt til at reise bort for

at søge mig en anden Fortjeneste. Jeg er Dere dog ligemeget taknemmelig for Tilbudet, og Ingen ved, hvad der kan hende; maaffe kunde det dog blive nyttigt til Noget. Gud alene kjender Fremtiden."

Den næste Dag sagde Alf til sin Principal, at han nu maatte faa sig en Anden i hans Sted; thi om otte Dage vilde han flytte. Kjøbmanden forstod, at der ingen anden Udvei var, og den næste Tirsdags Aften kom den unge Bejant. Den gamle fik sit Opgjør, og tidlig Onsdags Morgen gik han udover til det norske Settlement. Da han havde gaaet et Par Mil, betænkte han sig paa, til hvem han først skulde styre sine Skridt, og besluttede at gaa til Eivind Saakonsen, for om muligt at faa en rigtig Ide om, hvorledes Alt stod til der. Forfrisket ved den behagelige Morgenluft følte han sig i Begyndelsen let og glad ved Tanken om, at han nu skulde være fri for den skumle Krambod og den triste Beskjæftigelse, men lidt efter lidt blev Tankerne alvorligere og Sindet tungere. Lige siden han tidlig i Sommer efter Samtalen med Petter Bergstø havde besluttet sig til at lade hver Dag have nok i sin egen Plage herefter som hidindtil, og lade Gud alene sørge for Fremtiden, eftersom han selv ikke kunde indse, hvorledes han paa bedste Maade kunde tjene baade Gud og de sjære Korsdragere hos Eivind Saakonsen, — siden den Tid havde han været tryk i Gud og vel tilmode med Hensyn til dette Punkt, men nu syntes det en Stund som om den barnlige Lillid vilde svigte ham ganske, og Fremtiden viste sig saa mørk og trist og haabløs for ham. At han nu gik for at gjøre Guds Villie, saa godt han i sin Skrøbelighed og store Mangelfuldhed formaade, derpaa tvivlede han ikke, men takkede Gud, som vilde benytte ham til en saa vigtig og hellig Gjerning. Han takkede ham ogsaa for den Straf, han af ubegribelig Faderskjærlighed havde ladet komme over ham, mens han vandrede i Synd og Mørke. Han erkjendte ogsaa, at den nærværende Trængsel sigtede til hans sande Vel og forsøgte at takke Herren af Hjertet for den, men det vilde ikke luffes ham nu i denne Stund, naar han tænkte paa Johnsens. Al Trængsel soier i Kjødet, saa længe den staar paa; den gamle Adam vil ikke vide af den, og om han end er forskæftet, saa vridt han sig dog i sin Smerte. Det faldt ham tungt nu, ja meget, meget tungt at tænke paa, at Johnsens skulde vedblive at lide saa meget, uden at han kunde hjælpe dem. Naar den barske Winter kom, vilde den føie endnu mere Lidelse og Smerte til den raa og haarde Behandling og daglige Ufred og Uhygge; Kulde, Væde, Upasselighed og Mangel paa de nødvendige Klæder vilde rimeligvis komme til at gjøre dem det Liv endnu tungere og surere, som Eivind paa alle Maader søgte at forbitre dem. Og dette skulde han have at tænke paa, mens han gennem den hele lange Winter vankede om og stiftede fra Hus til Hus hver ottende Dag. "Mon det kan være Guds Villie, at de skal lide saa meget og hensebe mere af sit Liv under et saa tungt Kors", tænkte han, men skændede sig at afbryde saadanne Tanker og sigte til sig selv: "Bøgt dig nu, at du ikke snart begynder at knurre og gaa irette med Gud. Vil du, elendige, blinde og onde Støvet's Drm, nu maaffe lære din algode Skaber, hvor god han bør være. Fy, Synd og Skam af dig. Er det Guds Villie, da er det ogsaa det

Allebedste baade for dem og dig. O! at vi-dog engang kunde lære at finde os med Hvergivenhed og Tilfredshed i Hans Styrelse og ikke sørge og sukke saaledes under det velsignede Kors, som lütrer vort Hjerte fra Synd og fra Skam og drager os nærmere hen til vor himmelske Fader. Takker Herren, thi Han er god og Hans Miskundhed varer evindelig", tilføiede han, idet Fred og Ro begyndte at vende tilbage sammen med Idmyghed og Tro. Men han havde en Fornemmelse, som om Graaden stod ham i Halsen, og dog behøvede han ikke at anstrenge sig for at holde den tilbage; for den vilde ikke komme længere. Diet forblev tørt, og Munden smilte, thi han sølte sig saa vel, saa inderlig vel, at han syntes, han laa ved sin fjære Frelser's Fødder og hørte Trøstens milde, hjertevarmende Ord af Hans egne hellige Læber. Han sølte ogsaa en inderlig Begjærighed efter at kysse disse velsignede, saarede Fødder, som engang blev gjennemstufne og fastnaagde til Korset, mens Guddomsblodet randt af dem for hans og alle Menneskers sygge Syndesfuldheds Skyld. Og under saadanne Tanker og Følelser forjagede Ordet al hans Sorg og beroligede hans Sind, ligesom den ømme Moders Kjerlighedsbetvisninger beroliger og vederkvæger det syge Barn. Men Alf var ikke syg? Nei, ikke Barnet Alf; men hans gamle Adam laa maaste og stred med Døden. — Lad ham dø! lad ham dø! det sygge Menneske, som ikke bryder sig om Guds gode og velbehagelige Villie; ja, er fiendtlig findet mod sin Skaber, har dræbt hans Søn og bedrøvet Kjerlighedens og Naadens Aand. Han maa dødes her i Tiden eller hieset i al Evighed; saa drøb ham nu, den Salighedsfiende! at den nye Skabning, som er født af Gud, kan nogt en deilig Vært, Sam til Væge og os til Gavn. Saaledes tænkte ogsaa Alf og vilde ikke kjæle for sin gamle Adam eller forsøge paa at holde ham ilive. "Guds Villie ske!" sagde han uvilkaarlig til sig selv, da han nærmede sig Sivinds Hus. Han havde slet ingen Lyst til at tale med Sivind, ikke fordi han var bange for ham; nei, han frygtede hverken ham eller noget Menneske paa Jorden, kun Gud alene frygtede han; men han forberedte sig paa en uvenlig Modtagelse og en uhyggelig Trætte, som han ikke havde nogen Lyst til. Dog, det skader aldrig, at man lader Pligtfølelsen overvinde Lysten; og med et freidigt Sind gif han henimod Døren.

Kjempe vi maa i den løbende Tid;
 Livet hermeden er Strid.
 Kun om den Seirendes saarede Tinde
 Palmer og Evigheds Blomster sig vinde.
 (Grundtvig.)

Saaret og fangen.

(Slutning.)

Kampen havde ikke staact paa i ti Minuter, før en god Hjerdedel af Folkene var strakt til Jorden i død og saaret Tilstand, eller var hinket tilbage til Ambulancerne; men skjønt Ilden vedblev, viste der sig ikke paa nogen Side

Tegn til Vaklen. Officererne vedbleve uophørligt at opmuntre vore Folk med de almindelige Tilraab: "Paa dem, Folk!" "Giv dem det glatte Bag!" eller "Lys nu op imellem dem, Folk!" og Folkene fulgte Opfordringen, skjønt Kæfkerne vare tyndere, og forfærdelige Saar stirrede dem imøde fra alle Sider.

Efterat denne ødelæggende Ild havde været i en halv Time tid, gif Rebellerne over til Angreb. Det var ikke et raist Stormløb, men en simpel Fremrykning, med Skydning under denne. Samtidig begyndte et af Rebellernes Batterier, der var kommet op paa en Høi i vor høire Fløi, at overdænge os med Kardætsker og Granater. Det var en meget lystelig Stilling; thi skjønt Kanonild paa større Afstand er meget mindre dødbringende end Infanteriild paa nært Hold, saa gjør den saa megen Alarm, at man langt vanskeligere saar Folkene til at gaa frem under en intensigende Kanonild end under en morderisk Ild fra Haandvaaben. Til al Ulykke var dette Batteri ogsaa bagved vor Fløi.

Vor Linie bevarede dog sin Fasthed, indtil Rebellerne havde nærmet sig paa treds til halvsjerdstindstøve Skridt; først da begyndte der at vise sig Tegn paa Vaklen. Vi Officerer fordoblede vore Opmuntninger, vi svingede vore Sabler, vi raabte og bandede, vi uddelte Rap til dem, der vare mest tilbøielige til at løbe sin Wei, kort sagt: vi gif til det Yderste; men det var til ingen Nytte. Vor Linie var allerede trængt en Snæs Skridt tilbage; vi kunde nu se, at Divisionen paa vor høire Fløi var i fuldt Tilbagetog, og det kunde ikke skjules, at vi bleve drevene ud af vor Stilling.

Netop uader disse Omstændigheder, da jeg for omkring, afvejlende befalende og bensaldende, gestikulerende og truen-de, faldt jeg om, truffen, saa syntes det mig, af et smertefuldt Slag paa min høire Fod. Vor tilbagegaaende Linie gif over mig, og jeg kom da i den ubehagelige Stilling at være mellem en dobbelt Ild (thi ingen af Parterne havde ophørt med Skydningen) og have de bedste Udfigter til at blive tagen tilfange. Det Hele var skeet saa hurtigt, at jeg ikke havde Tid til at saa nogen af Vore til at samle mig op, og da jeg ikke sølte synderlig Lyst til at lade mig saare paany, lagde jeg mig ned igjen mellem de Døde og Saarede, idet jeg tænkte: "Forsigtighed er en Borgermesterdyd." Her laa jeg, indtil Rebellerne efter et hjertesjærende Skrig hørte op med at fyre og rykkede frem for at forfølge den flygtende Fiende. Jeg rejste mig op, lod Rebellerens Linier passere forbi mig og var nu i Fangenskab.

Kort efter kom der en af Rebellerens Marodører; hans Saar hang i Worden, og hans Ansigt var stærket af Krudt-røg; han saa sig om efter En, som han kunde overfalde, og da han fik Die paa min forhadte blaa Uniform, forlangte han mine Vaaben. Da jeg kun vilde lade mig afvæbne af en Officer, bad jeg ham ganske roligt om at gaa sin Wei. Men istedetfor at følge min Opfordring hævdede Fyren sit Gevær op, som om han havde isinde at give mig min Rest. Til alt Held for mit Hoved saa, hvad jeg senere erfarede, en Officer af General Gordons Stab min ubehagelige Stilling. Imedens jeg samlede efter min Revolver, raabte han paa min vordende Banemand, der kudsede ved Naabet og vendte sig om for at se, hvorfra det kom. Med

en Ed bød Officeren ham at søge sit Seled, og jeg slap da godt fra det dengang. Officeren red nu hen til mig og forlangte mine Vaaben, hvilke jeg mismodig overgav ham, i Særdeleshed min Sabel, der var en Gave og et meget smukt Vaaben. Dog, saadan er Krigslykken. Officeren fortalte mig, at det var Gordons Divisjon, der havde angrebet os; han spurgte om mit Korps, og, før jeg kunde faa hans Navn at vide for muligvis senere at faa min Sabel tilbage, red han bort for at påse sin Tjeneste.

Jeg gav mig nu til at undersøge mit Saar. Jeg tog mine Sko og Strømper af og fandt, at en Miniefugle var gaaet igjennem Ankelleddet. Det var ikke mit første Saar, men jeg havde aldrig før været saaret i Benene og kunde altsaa ikke have nogen Mening om, hvor smertefuldt et saadant Skudsaar kunde være. Jeg tog mit Vommestørklæde op og bandt det haardt paa hver Side af den saarede Ankel, idet jeg brugte Vandet i min Feltflask til at gjøre det fugtigt med, og surede det Hele fast med et Forbindingsbind, som jeg altid førte med mig. Jeg hinkede derpaa afsted, idet jeg støttede mig paa den raske Fod og paa den ene Side understøttedes af en Sergeant af vort Regiment, der ogsaa var falden i Fangenskab, og paa den anden af en konsødereret Bagabond, der lod til at være i en venligere Stemning og, som jeg nok tror, havde større lyst til at være ved Bagtroppen end i Fronten.

Jeg kom ikke hurtig frem, men enhver Forandring var dog behagelig, da det Sted, hvor jeg var bleven saaret, bogstavelig talt var oversaaet med Døde og Saarede, og tilmed var der en liden Skjermhøjde mellem retirerende Yankeeer og fremrykkende Rebeller, som just var nær nok til, at Halvdelen af Kuglerne pek os om Dreene i en ubehagelig Mærhed.

I Løbet af en Time tid var jeg imidlertid ved Hjælp af talrige Smaahvil kommen en Hjerdingvei tilbage mod Bagtroppen til en liden Skovstrimmel, hvorigjennem der løb en temmelig stor Bæk. Her tog jeg mit Standvoarter, naturligvis figurlig talt, og fik en Trommeslagdrenge til ved Hjælp af et Linbeger at overvåge mit Saar saalænge med Vand, til det kom i en kjølig og mindre inflammeret Tilstand. Denne Fremgangsmaade, som jeg forfattede om Dagen og for det Meste ogsaa om Natten i de fem Dage, da jeg var uden Lægebehandling, tilskriver jeg den Omstændighed, at der saagodtsom ikke viste sig tegn paa Koldbrand.

Før jeg kom til min Mastplads ved Bækken, havde jeg passeret det Sted, hvor Rebellerens Linie havde staaet under Kampen, og jeg havde med en sørgelig Tilfredsstillelse bemærket, at der laa flere Graaskjoler henstrakte paa Jorden, end der havde været Blaa skjoler paa det Sted, som jeg nylig forlod. Det var dog mere med Selvfølgelighed end med Had, at jeg iagttog dette Faktum; alle mine Tanker dreiede sig væsentlig om min saarede Ankel.

Jeg havde kun siddet nogle faa Minuter ved Bækken, da en Officer kom ridende, steg af Hesten og gav sig i Snak med mig. Han kjendte mit Korps paa min Uniform og vilde gjerne udfritte mig saa meget som muligt om den øvrige Del af Hærens Bevægelser. Jeg kjendte kun lidt dertil og lod mig ikke mærke med Noget under min Samtale med ham; han blev derfor snart kjed af at udfritte

mig og spurgte mig, om jeg ikke vilde forcere ham min Spore, hvortil hans admattede Dyr trængte ligesaa meget som til Foder. Jeg opfyldte gjerne hans Begjæring, da en Spore nu kun kunde være mig til liden Nytte.

Siden jeg taler om Sporer, skal jeg fortælle et lidet Kuriosum om min anden Spore, der sad paa den Støble, som jeg havde truffet af og kastet bort. De vare begge et Par store klingende mexicanske Sporer med to Tommers Hjul og vare ingenlunde reglementerede, men der saaes gjennem Fingre dermed under Feltforhold. Det velspudede og skinnende Metal, der laa paa Jorden, stak en Marodør i Sinene; han samlede det derfor op og betragtede det som lovligt Bytte. Han var imidlertid ikke kommet ret langt med sin Præise, før han traf vor Oberst, der ligeledes var bleven saaret og efterladt paa Valpladsen. Skjønt vi neppe vare tyve Alen fjernede fra hinanden, vare vi ganske uvidende om hinandens Skjæbne; Enhver af os havde haft Noe med sig selv at gjøre.

Da Obersten fik Die paa Sporen, undersøgte han den og spurgte Eiermanden, hvor han havde fundet den. "Et halvt Hundrede Skridt herfra paa en Støble", lod Svaret; "den Yankee, som eiede den, var stød gennem Foden." Obersten fordrede nu Sporen udløbet, da den var hans Adjutants Eiendom, og da han understøttede dette Forlangende med en veltalende "Greenback", fik han sit Dasse opfyldt og tilbageleverede mig senere Sporen. Han vidste nu, at jeg ogsaa var saaret, og han holdt ikke op med at søge efter mig, før han havde fundet mig.

Sent paa Eftermiddagen var en af Rebellerens Løber saaa velvillig at skaffe mig ind i et nærliggende Hus, og jeg fik baade Seng og Madraiser, altsaa et meget behageligere Leie, end jeg egentlig kunde vente. Skjønt jeg kunde være meget glad ved den luxuriøse Maade, hvorpaa jeg udslyredes, blev min Glæde dog yderligere forhöiet derved, at Løgen gav mig en Fange fra mit eget Regiment, der hed Frants, til Dypasser.

Min Seng stod ganske alene i et lidet Værelse; i Naboværelset laa en af vore Divisionsgeneraler farlig saaret af et Skud tværs igjennem Lægemet. Han havde ikke gode Udsigter til at leve, men som tappert Mand havde han fattet den Beslutning, at han ikke vilde dø, medmindre det var absolut nødvendigt, og det lod til, at han bedredes som en Slags Belønning for sit Mod, baade naar han var rask og syg. Jeg har ofte kjendt slige Selbrudelser, der tilskyndende stammede fra ren Villiekraft, og jeg har kjendt Folk med Smaasaar, der neppe burde holde dem i tre Uger paa Sygeleiet, forværrer sin Tilstand saaledes, at de døde af lutter Frygt for at dø. Jeg saa kun Generalen en Gang, da de bare ham ind i Værelset paa Ambulancebaaren, og, da ingen af os kunde gaa, var Frants det eneste Forbindelsesled mellem os.

Løgen var saa god at give mig en Morfinpille — en Artifel, der var meget sjælden i de konsødererede Stater — men han havde ingen Tid til at forbinde mig, da saamange andre haardt Saarede ventede paa hans Hjælp. Men Willen var mig til stort Gavn, thi under dens bedøvende Indflydelse kunde jeg tilbringe mange af Nattens Timer i Sovnens Arme.

Da det begyndte at dages, underrettede Geværskud os

om, at der fandt et nyt Sammenstød Sted. Vi Fanger følte os særdeles ubehagelig stemte derved, og vort flette Lune forøgedes yderligere, da Frants' fort efter, at Solen var staaet op, brogte os den Efterretning, at det Hus, hvori vi befandt os, var lige i Skudlinien for et unionistisk Batteri, der var placeret paa Høderne paa den anden Side af Byen. En af de værste Stillinger, man kan være i, er den at være saaret og dog udsat for Ilden, og naar det tilmed er Ilden fra Ens Egne, bliver det Pinlige derved næsten uudholdeligt. Frants' Beretning viste sig snart at være fuldkommen rigtig ved de mange Projektiler, der sprang i Nærheden af vort Tilflugtssted, og tre Granater ramte det endogaa.

Disse sidste vare Scudebreue fra vore Venner, der meget godt kunde have været sparede. En af dem sat Ild paa Huset, og Branden sluktedes kun med megen Vanskelighed. De andre to nøiedes med at knuse Gipsdækket i Loftet og nogle andre Smaating i Huset, men anrettede ellers ingen Skade; den ene slog en Del af Gipsloftet ned paa min Seng til megen Forfærdelse og Ubefoemmelighed for mig.

I Umindelighed har jeg kun Grund til at minde Rebellernes Dyrskelse som særdeles høflig og venfabelig; men jeg maa dog undtage et Tilfælde. Den 2den Juli havde jeg ved Middagsid pumpet ud af Husets Eiermand, at han havde gjemt en liden Fustage Mel og et halvt Dussin Vænder paa sit Loft — de sørgelige Levninger af den rige Hønsagaard og de fulde Lader, som han var i Besiddelse af før Rebellernes Okkupation. Ved gode Ord og god Betaling fik jeg ham til at overdrage mig sine Herligheder og Rettigheder til en Del af dette Mel og over 3 af disse Vænder. Jeg havde dengang fastet i omtrent 24 Timer og var meget udmattet af Blodtabet; jeg følte selvfølgelig stor Trang til nærende Føde. Ved at erholde disse værdifulde Spisevarer haabede jeg at kunne berede mig selv og mine Kamerater en Glæde, og jeg gav dem derfor til Frants' med Ordre til uophødelig at tilberede og servere dem paa militær Vis, det vil sige paa et mere eller mindre smudsigt Bord. Fra Kjøkkenet steg allerede den yndigste Duft af stegte Vænder og bagt Brødfage op til mig, og det er overskødigt at fortælle Nogen, der har fastet længe under lignende Omstændigheder, hvor indbydende det var for mig — men netop i denne delikate Duft laa Faren. Den naaede ikke alene vore Næser, men ogsaa et Par maroderende, graadige Gulljølere.

"Hvad har du her, Yankee?" lød det pludselig i Ørene paa den forfærdede Frants. Det var for sent at skjule selv det Mindste af Fødevarerne, og stakkels Frants stod som rødsfættet til Jorden.

"Hvem skal have disse Vænder?" spurgte Bandens Drøfser.

"En saaret Officer, der ligger ovenpaa."

"Er han af de Konsøderede, eller er det en Yankee?"

Dette var et uheldigt Spørgsmaal. Muligvis kunde man under disse Omstændigheder undskyldte, om Frants havde været noget tvetydig eller endog sagt Usandhed, men han var ikke dhgiig i nogen af disse to saa nyttige Kunster, som Soldater ellers saa gjerne dyrke, og han svarede derfor uden Tvivl:

"Unionist!"

"Lad ham sørge for sig! Sid med Vænderne!"

Og midt under Frants' Bønner og Besværlinger bleve Vænderne bragte bort; stakkels Frants blev efterladt i en meget ubehagelig Stilling, og vi stakkels sultne Saarede fik ikke alene ingen Middagsmad, men mistede endogaa Udsetningen til at faa nogen.

Denne Streg har jeg, uagtet den hidrørte fra et Par nedrige Marodører, dog altid betragtet som en afskyelig Raahed. Maaſte er jeg partisk, men jeg synes, at det at tage Føden fra en saaret Mand, han være Ven eller Fiende, røber en nedrig og lavtænkende Karakter.

Frants led mer end jeg, og kort efter bestræbte han sig for at gjøre det godt igjen ved at bringe mig nogle Biskviter, som han, hvad jeg fandt ud af ved et skarpt Krydsforhør, havde taget fra adskillige nærliggende, faldne Soldaters Brødposer. Ikke desto mindre viste jeg dem med saa meget Velbehag, som min legemlige Tilstand og Stykkernes ikke overvættede store Velsmag tillod mig.

Min Dagbog indeholder kun Lidt om den 2den Juli. Jeg var for svag til at kunne skrive Meget. Jeg havde mistet en Mængde Blod og havde tabt Humøret. Iblandt de Stumper, der vare der, findes saadanne: "Lang, fjedelig Dag"; "Saaret smerter meget"; "Hvorkænge mon det vil vare, før min Ankel kommer sig?"

Den første Sætning er løierlig nok. Jeg burde vide, at med Ankelbenet splintret maatte jeg idetmindste faa en stiv Fod, om jeg i det Hele taget kunde beholde Venet. Hele mit Liv igjennem havde jeg været en stor "Sporteman", Gymnastiker og Krickespiller, mine Ven havde altid været mine bedste Lemmer, vel ikke saa meget fra Ejsenhedens som fra Stykkens Standpunkt, men jeg havde aldrig drømt om, at alle disse mine Svævaner skulde tilhøre Fortiden, og at jeg skulde humppe gennem Verden som en Krøbling. Det er mig umuligt at beskrive den hjerteskjærende Smerte, jeg følte, da jeg hørte, at mit Ven skulde sættes af. Jeg erindrer aldrig, at Noget i Dieblifket har nedtrokt mig saa fuldstændigt som denne uventede, forfærdelige Efterretning.

Om Fredagen den 3die Juli var jeg endnu mere mat og dorst, dels paa Grund af, at jeg Intet havde at bestille, dels og vel hovedsagelig paa Grund af det store Blodtab og de vedvarende Smertes. Jeg var endnu ikke kommen under Lægbehandling; thi der var mange Saarede, men kun saa Læger. Min Dagbog indeholder kun de Ord: "En Kommissær fra Rebellerne." Men denne Bemærkning gjenskalder mig en behagelig Tildragelse.

Omtrent Kl. 3 den Dag kom der en konsødereret Officer ind til mig; han satte sig ned og begyndte at sladre med mig. Pludselig afbrød han Samtalen og sagde:

"De ser ud, som om De manglede baade Epse og Drifte. Har De ikke Nogen, som passer Dem?"

Jeg kaldte paa Frants. Den fremmede Officer rev et Blad af min Dagbog og skrev i en Fart nogle Linier derpaa. Han gav dette til Frants og sagde ham, hvor han skulde gaa hen, og at han der skulde faa, hvad der stod paa Sedlen. Efter et Kvarters Tid kom Frants tilbage med en Kande fuld af varm Kaffe og tre eller fire deilige Stykker Smørbrød. Jeg brød mig kun lidt om,

hvor disse Delikatesser kom fra; jeg takkede Officieren og viste derpaa hans Godhed den bedste Hyldest. Jeg mindes neppe noget hjere Punkt i min hele Tilværelse end denne ringe Smule Venlighed.

Officieren fortalte mig, at vor Hær var bleven grundig slaact, uagtet den havde en saa god Stilling paa Hvide-draget.

Jeg tog imod den Efterretning saa godt som muligt. Han fortalte mig ogsaa, at de ventede, at Unionisternes Hær skulde gaa tilbage den paafølgende Nat, og isaaftald var der ingen Tvivl om, at Krigen var forbi. Jeg vilde ikke trættes med ham om den Ting, men jeg havde rigtig nok mine egne Meninger derom. Iøvrigt talte vi mest om andre Ting. Vi havde begge studeret i Heidelberg og manglede ikke fornøielige Minder at præsere om. Fra den Tid af har jeg bevaret et varmt Venstreb for denne Mand, uagtet jeg har glemt hans Navn og ikke har nogen Ide om, hvor han senere er bleven af.

Under Løverdags den 4de Juli finder jeg kun i mine Optællinger "Ambulancerne." Jeg husker, at det skal erindre mig om, at man fortalte, at nogle unionistiske Ambulancer havde nærmet sig Huset. Frans sagde, at han havde seet dem, men jeg troede nok, at det havde været en Feiltagelse. Der havde sikkert nok været en almindelig Standsning i Slden, Rebellernes Piketer vare truene tilbage og stode ikke langt fra vort Hus, og store Mængder af de fiendtlige Tropper havde forladt Nabolaget; men jeg tænkte saa lidt paa, at Fienden vilde lade os tilbage, at jeg ikke kunde faa Tid til disse gode Efterretninger. Jeg tænkte ikke paa, at han af Mangel paa Transportmidler neppe kunde føre Hærparten af sine egne Saa-rede med.

Hvem kan fatte den Glæde, der fik vore Hjertes til at banke, og som lyfte ud af vore Ansigter, da vi vaagne om Søndagen og fandt, at den fiendtlige Hær var borte, og da vi hørte, at Vore havde vundet en glimrende Seir, og at Fienden skyndsomt trak sig tilbage, for at han ikke skulde blive affaaeren, før han naaede Potomacfloden? Vi vare befriede fra Fangenskab, vi vare Seirherrer, vi vare ikke fordømte til at indespærres som Fanger i Libby eller Andersonville; Lykke er ikke det Ord, der betegner vor Tilstand; nei, vi vare i den syvende Himmel.

Men her ender min Historie. Jeg vil ikke fortælle om, hvorledes Obersten og jeg bleve bragte til Wien paa den samme Ambulancevogn, eller hvorledes han ikke havde hoilet, før han havde fundet mig og igjen faaet mig ved sin Side; jeg vil ikke tale videre om, hvorledes vi fandt en Bolig i Gettysburg ved Hjælp af en forekommende Kamerats Omsorg, eller om vor gode Vertindes prisværdige Omhu for os, om Oberstens slette Husfru, der kom for at pleie ham, eller om min smertefulde Amputation og min paafølgende Hjemkomst, eller om hvorledes jeg nu lever i den Overbevisning, at en enden Mand ikke er en Krøbling i dette Ords værste Betydning. — Alt dette vil jeg ikke drøle v.d. Min Historie var forbi, da jeg blev taget tilfange, og jeg tvivler ikke om, at min Læser allerede har fundet, at jeg, naar Alt tages i Betragtning, er en af de Lykkeligste af de Mange, der i Krigen blive, "saarede og fangne."

Silkeväverer i Lyon.

(Efter S. Berthoud.)

I et Værkshus i Gaden Merciere i Lyon sad en Efteraarsaften i Aaret 1802 tre Haandværkere v.d. et Bord og drak. Deres krøblingagtige Figur, svægelige Legemsbygning og skjæve Ben betegnede dem som Silkeväverer, og dette stadfæstedes endnu hyderligere ved deres for dette Slags Haandværk eiendommelige Dragt: Trekantede Hatte, mørke Plydses Krakker, Kræbenklæder og hvide Strømper.

Da de vare komne til den tredje Glaske Vin, og deres Hoveder begyndte at blive tunge, saa de ude paa Gaden en Mand paa henvend 50 Aar, omtrent klædt som de selv. Han gik med bøiet Hoved og syntes nedsunken i dybe Tanker.

"Fatter Joseph!" raabte en af Væverne, idet han bankede paa Vinduet, "har I ikke lyst til at tage et lidet Glas?"

Joseph fortsatte, som det lod til, i dybe Tanker, sin Gang uden at agte paa Indbydelsen; men, da den blev gjentaget, standsede han, saa sig om og opdagede de tre Væverer, som han hilsede med Haanden.

"Nei Tak, kjære Væver!" sagde han; "jeg er ikke tørstig; det er desuden sent, og min Kone venter mig."

"Na hvad!" svarede den, som havde kaldt paa ham; "en Gang er ingen Gang. Et Glas Vin gjør godt, og Eders Kone, Joseph, er ikke saa stem, at hun tager det ilde op, om I ogsaa kom lidt senere hjem, end I pleier."

Med disse Ord traadte han ud af Værkshuset, tog sin Ven ved Armen, og trak ham i al Venlighed med Magt hen til Bordet, hvor begge hans Kamerater sad. Her gav man ham et isldt Glas og foreslog at drikke paa hans Kones Sundhed, en Artighed for hvilken han maatte gjøre Bædd, enten han vilde eller ikke. Kort sagt, de tre Væverer fik ham ved List og Dovertalelse til at tømme tre Glas Vin. De steg ham til Hovedet, han var nu mindre tilbageholden, og fik snart Tungen paa Gang. Han gav sit Besjov til de Billeder af Rigdom og Lykke, som hans Kamerater udmalede sig. Den ene ønskede sig en Væverstol, som kunde arbejde ganske alene den Anden et nyttigt lidet Landsted ved Bredden af en Sø, og atter en Anden en sikker Menne paa 1200 Franks om Aaret. De Begjærligste ønskede sig et godt Hus i et folkerigt Kvarter, for at kunne trække en saa høi Leie deraf, at de selv ikke mere behøvede at arbejde og fra Morgen til Aften kunde gaa og spadere med en Stok i Haanden; thi disse stakkels Silkeväverers Arbejde var saa besværligt, at de ikke kunde tænke sig nogen større Lykke, end at se sig befriede for sin pinlige Bestjæftigelse.

"Og for at virkeliggjøre alle disse Lustkasteller," sagde en af dem, "behøver man blot at opfinde en Maskine til at fabrikere Netværk paa, for hvilken det londonfse Selskab har udsat en Belønning af 50.000 Francs. Du, Joseph, du er jo en Mechaniker, for dig maa en saadan Opdagelse vel lykkes."

Joseph løstede Hovedet i Veiret og saa paa den, der nys havde talt til ham, med vidt opspilede, funkende Øjne, som om han i det Samme var bleven vækket ved et Tryksslag.

"Hvorom er Spørgsmaalet, og hvad vil det londonfse Selskab have for sine 50,000 Francs?" spurgte han.

"Se her er Avisen, du kan selv læse."

Han tog Avisen, gjennemlæste det betegnede Sted med Opmærksomhed, læste det endnu en Gang, tog derpaa et Par Svoolstifter, som laa paa Bordet, og gav sig til at arbejde med nogle Traade, som han sankede op af Guldet. Efter nogle Minuters Forløb kastede han et lidet Traad-arbejde i Miniatur hen paa Bordet, og sagde leende: "Englænderne maa have Penge nok tilovers, siden de udlover en saa stor Sum for en saadan Ubethdelighed. Deres 50,000 Francs ere mine!"

Da Kloffen imidlertid var bleven mange, og da hans Kone rimeligvis ængstede sig over hans Udeblivelse, medens han desuden frygtede for, at man skulde paanøde ham endnu et sjerde Glas Vin, saa benyttede han den Opmærksomhed, som hans Venner skjænkede hans Arbejde, til at liste sig bort og opsoge sin Bolig. Efterat han der havde hørt paa en lang Prædiken over den slemme Vane at gaa paa Værtshuse, komme sent hjem, lugte af Vin og lade Aftensmadede blive kold, blev han endelig tagen til Raade, efterat han havde lovet, at han aldrig mere vilde gjøre sig skyldig i en lignende Forfeelse. Derpaa satte den gode Mand sig tilbords, spiste for Fire, og lagde sig saa til sød Sovn.

En Morgen, otte Dage derefter, holdt en ridende Gensdarm udenfor hans Bolig og steg af. I hine revolutionære Tider gjorde en Gensdarm altid et ubehageligt Indtryk paa Folk af den arbejdende Klasse, om de end var nok saa skyldfri. Vor Røver blev derfor ogsaa ængstelig tilmode, da Mytteren leverede ham en skriftlig Befaling om strax at begive sig til Præfektens. Gaandverkerens Kone var heldigvis ikke hjemme. For at hun ikke skulde dele den Uro, som han selv følte, besluttede Joseph at følge Gensdarmen uden skriftlig at underrette hende om den Sammenkomst, han skulde have med Stadens første Magistratsperson. Han begav sig paa Veien, idet han med beklemt Hjerte spurgte sig selv, hvad Præfekten vel kunde ville ham.

Med sin Ankomst foreviste han den modtagne Befaling og blev strax ført ind i Præfektens Kabinet.

Denne modtog ham med det Spørgsmaal: Er det sandt, at De har opfundet en Mechanisme, hvormed man kan forfærdige Filet eller Traadvev?"

Joseph havde saa aldeles glemt, hvad der var forefaldet ved den lille Svir forrige Søndag, at han svarede: "Jeg ved virkelig ikke, Hr. Præfekt, hvad De mener."

"Tænk for Alting ikke paa at gaa til England og berige Ubleendingerne med en Opfindelse, som De skylder Deres Fædreland," vedblev Præfekten i en alvorlig Tone. "Der er sørget for, at der indtil videre ikke meddeles Dem noget Paa."

"Hr. Præfekt," svarede Arbejderen ganske forbløffet ved at høre, at Regjeringen bekymrede sig om ham og udsendte Befalinger, der angik ham, den fattige Almudsmand, "jeg jværger Dem til, at jeg ikke begriber det Mindste af Alt, hvad De bærer mig med at sige til mig."

"Forstillelse nytter Dem ikke! Jeg ved Alt, siger jeg Dem, og for at spare Dem al videre Regten, saa se her!"

Med disse Ord fremtog han det lille Arbejde, som Væveren den omtalte Aften i Værtshuset havde forfærdiget ved Hjælp af Svoolstifter og Sytraade.

Den ærlige Silkevæver blev ganske underlig tilmode, da han saa denne Ubethdelighed i Præfektens Hænder og mærkede, at man behandlede den med en saadan Vigtighed.

"Er det det Hele?" sagde han endelig, "den Bagatel lanede jeg for Loters Skyld."

"De skal ikke slippe fra mig med Deres ærlige Ansigt. De kalder det en Bagatel. Jeg har forespurgt mig baade her og i Paris hos alle de Folk, som forstaa at bedømme Deres Opfindelse, og de have fundet den fortræffelig. De maa strax rejse med mig til Paris."

"Reise til Paris? jeg?"

"Paa Diebliffet. Postvoognen staar færdig, og man spænder allerede Hestene for."

"Men jeg kan dog ikke saaledes rejse, uden at underrette min Kone derom, uden at sige hende, hvor jeg skal hen. Da jeg gik hjemmefra, var hun fraværende, og jeg maa dog sige Farvel til hende, førend jeg tiltræder en saa lang Reise."

Der har De Alt, hvad De behøver for at skrive et Brev til Deres Kone; men jeg maa læse det, førend det afgaar; thi De er mig altfor siffig, til at jeg tør tillade Dem at angioe Grunden til Deres Reise. Hvis hun vilde blev underrettet derom, kunde hun fremsthynde Deres Underhandling med Ulandet, og det er netop det, som maa forhindre. Den første Konsul vil, at vi endnu idag skal rejse fra Lyon, og ham maa man adlyde."

"Den første Konsul! den første Konsul! Men, Hr. Præfekt, han sender mig jo ikke; han kan umulig hende mig! Jeg er nærved at tro, at jeg drømmer."

"Det gjør De ikke; Alt gaar ordentlig til, det forstærker jeg Dem," afbrød Præfekten ham leende. "Men endnu euagang, svar Deres Vist, Deres forfærdige Overraskelse! Wer kun ubekymret; den første Konsul vil ikke være mindre heimodig, end den engelske Regjering vilde have været. De vil ikke tabe derved, og desuden vil De bidrage til Deres Fædrelands Hæder, som det ogsaa er Deres Pligt."

Han tog nu Væveren under Armen, som om han var bange for, at han skulde tage Flugten. Begge steg ind i Postvoognen, og tre Dage senere førte Præfekten fra Lyon sin Fange ind hos Minister Carnot.

Denne, en udmærket Mathematiker, men meget mistroisk og tilbøielig til at tvivle om Alt, trak paa Skuldrene, da han saa den nanseelige Mand, der skulde have løst en Opgave, hvorpaa han selv med alle sine Kundskaber var strandet.

"Saa saa!" sagde han, idet han mønstrede Arbejderen fra Lyon fra øverst til nederst. "De vil altsaa udføre, hvad der synes umuligt, nemlig at smyge en Kande paa en stram Traad? Jeg kan ikke tro Andet, end at det Hele er Osvind, kun et Forsøg paa at narre Regjeringen for nogle Penge."

Jaquard havde i Begyndelsen staart frygtløs og udsælselig foran den høie Person; men da han hørte, at hans Reddelighed blev draget i Tvivl, steg Formen ham til Hovedet og han udbrød: "Hr. Minister, eller hvad De er, det

er ikke smukt at lade En reise hundrede Mile, for at fornerme ham. Naar man har hvide Haar, lover man ikke, og det skal jeg bevise Dem. Lad mig saa Træ, Søm, Seilgarn, en Saug og en Hammer, saa skal De se, at det ikke er Dødsbend, og at jeg ligesaa lidt nu som nogenstunde før i mit Liv har villet bedrage Nogen. Men jeg kan ogsaa blive færdig uden alt dette."

Med disse Ord trak han sin Overfrakke af, sønderbrød et Furrutræes Bord, som stod i Værelset, tog sin Kniv op af Lommen, og arbejdede dermed saa raff og med en saadan Færdighed, at en Maskine i det Smaa var færdig inden et Kvarters Forløb. Nu tog han et Røstet Seilgarn fra Ministerens Pult, begyndte et Netværk og sagde til Carnot: "Se her, De kan nu tælle Maskerne, tred med Foden paa denne Stang, og De vil se en ny Række Masker til det, som allerede er vævet . . . Maa jeg spørge Dem, idet jeg endnu en Bedrager, en Løgner?" tilviede han, idet han afortørrede Sveden, som flød ham nedover Panden.

Det var ikke Ministeren, som prøvede Maskinen, men en Mand, der var iført en blaa Frakke og havde varmet sine Fødder ved Kaminen, uden hidtil at tage Del i Samtalen.

"Carnot", sagde han. "De er overvunden, og den simple Mand der har tilkømpet sig Seiren over Matematikeren. — Deres Lykke er gjort, min Ven, jeg skal sørge derfor. Som en Begyndelse og fra idag af faar De en aarlig Pension af 6000 Francs tilligemed fri Bolig i Konservertoriet for Kunstler og Haandværker. Da jeg er begjærlig efter at se Deres Maskine virke i det Store, ønsker jeg, at der bliver begyndt derpaa endnu imorgen."

"Jeg skal ophjude Alt for at opfylde Deres Smøke," svarede Jacquard; "inden tre Dage skal Maskinen være færdig."

Da Manden i den blaa Frakke var gaaet bort med Ministeren, spurgte Jacquard: "Hvem var den lille Herre, hvis Stemme lød saa blidt, og som rigtignok talte ganske anderledes end Ministeren?"

"Det var Napoleon Bonaparte, den første Konsul!"

Jacquard gjorde store Øine og sagde: "Maa hvad vil min Kone sige, naar hun hører, at den første Konsul har talt med mig og saa fortrolig klappet mig paa Skulderen."

"Ja, og at han har givet Dem en Pension af 6000 Francs!"

"Ja sandelig, det havde jeg rent glemt!"

"De er en Giffikus, Hr. Jacquard," kaldt Præsidenten ham i Talem; thi endnu bestandig troede han, at der var en Skjelm skjult bag det simple Naturmenneske.

I Konservertoriet for Kunstler og Haandværker gav Jacquard sig strog ifærd med at udjøre en Maskine i det Store til at forfærdige Netværk. Han gjorde Alt selv, Bislager saavel som Smedearbejdet. Man saa ham snart i Smedien, snart ved Høvl og Dreierbenken, og han haandterede Hammeren med en beundringsværdig Færdighed. Med at tage Maalet opholdt han sig ikke; hans fikre Die bedrog ham aldrig. Ikke en eneste Gang tog han Feil med et Stykkes Form eller Størrelse, og han behøve-

de ikke at gjøre det Ringeste om igjen eller begjude forfra.

I sine Hviletimer streifede han omkring i Konservertoriets Sale, besaa alle de Maskiner, som her bleve opbevarede eller forfærdigede, gjøttede sig ved første Mødestil til deres Bestemmelse, og gikrede en barnlig Glæde ved at studere dem og bringe dem i Gang. Da han var færdig med sin egen Maskine, betragtede han en Morgen en særdeles kunstig konstrueret Væverstol, som var opfundet for derpaa at væve et Shawl til Første-Konsulens Gemalinde. I sin sædvanlige Stilling, med Hovedet høiet, forover og Hænderne støttede paa Knæerne, undersøgte han paa det Næreste dette Arbejde, og et skjælmst Smil viste sig paa hans Ansigt, da han spurgte Direktøren, under hvis Befaling Arbejderne ved denne Maskine stod:

"Det er vel et kostbart Stykke?"

"Det koster 20,000 Francs!"

"Det var meget! Men jeg har der nede i en Krog fundet en Maskine af Vaucanson, som lidt omarbejdet vilde kunne udrette det Samme og ikke komme til at koste synderligt over 500 Francs. Det er Uret, at man ikke kjenner dette Vaucansons Værk den tilbørlige Opmærksomhed; thi netop i det ligger det eneste sande Princip, hvorfra alle Væveriets Kombinationer gaa ud. Jeg vil tage fat derpaa."

Nu lukkede han sig inde i det Værksted, som var blevet ham anvist, og skar og høvlkede af alle Kreatter. Han forfærdigede først, efter Indkommelsen og i det Smaa, en Maskine, der lignede den vaucansoniske, for at tage den med sig til Lyon og vise sin Kone den. Da Modellen var færdig, modificerede, udviklede og simplificerede han den. Medens han saaledes beskæftigede sig med Frembringelsen af et mekanisk Værk, høist vidunderligt i sine Resultater og sundrigt i sin Sammensætning, arbejdede dog Intet, at Arbejdet var vanskeligt for ham. Kun nu og da for han med den travle Haand henover den høje Pande, idet det legemlige Arbejde bragte Sveden til at flyde i store Draaber ned over hans Ansigt. Med blottede Arme og Tæmmerne smøgede op til Albuen, høvlkede han raff væk, medens han nynnede en Vise, da Døren gik op. Han saa sig om og og fik Die paa den første Konsul.

"Nu, hvorledes staar det sig med min Væverstol?"

"Den er færdig, Hr. Konsul."

"Men i den, hvorpaa De der arbejder, gjenkjenner jeg ikke Formen af Deres første Maskine."

"Det er heller ikke en Væverstol til Netværk, men en Væverstol til Silketoi. Man kunde derpaa væve saadanne Shawls som det, De har bestemt til Deres Gemalinde?"

"Skulde den blot kunne bruges dertil?"

"Sm! Ideen er ikke ganske min egen; Vaucanson har indgivet mig den. Til Grund for denne Maskine, dette lille Vegetot, ligger, som jeg allerede sagde igaar, det eneste Princip for alle Væver-Kombinationer. Den vil gjøre Forfærdigelsen af Lyngstøier simple for Væverne og bevirke, at de Arbejdere, som fabrikkerer disse Tøier, bliver Mennesker som andre, og ikke krumbenede og puffelryggede Stakler. De ved ikke, hvilke Strabadser de stakkels Vævere maa udholde, og hvor forkrøblede de bliver. En saadan Væver maa, siddende paa en høj Skammel, kaste sine Ben snart til Høire snart til Venstre, for at give Kjedens Traade de

forskjellige Stillinger, som Tøiets Vævning og Mønster udkæder. En eller flere Arbeidere er desuden nødvendige til at sætte Snorene i Bevægelse. Ved den gamle Væverstol, der næsten er en Pinebænk, bruges i Almindelighed smaa Dreng og unge Piger. De uslykkelige smaa Vævere kan ikke udføre sit Arbejde paa anden Maade, end ved at tilbringe hele den lange Dag i den tvungne Stilling, som gjør dem til Krøblinger, standser deres Vægt og undergraver deres Sundhed. Den Væverstol, som jeg arbejder paa, skal, som jeg haaber, med Guds Bistand afhjælpe dette store Onde."

Den første Konsul tog Mechanikerens store, svære Haand i begge sine smaa Fruentimmerhænder og sagde: "Jacquard, du er en stor Borger!"

"De er alfor god", svarede Jacquard i en fortrolig Tone, idet han et Øeblik forglemte Konsulens høie Rang. "Imidlertid er vi", tilføjede han og trykkede nu Bonapartes Haand, "ganstke stabt til at forstaa hinanden."

"Dg vi forstaa hinanden, haaber jeg", svarede Bonaparte smilende. "Men hvorledes er det gaaet til, at Deres Duelighed som Mechaniker saa sildig er bleven bekendt?"

"Ser De, det kommer deraf, at jeg ikke nedstammer fra nogen rig Familie, og at det altid falder fattige Folk vanskeligt at gjøre sig kendte. Min Fader, Jean Charles Jacquard, Søn af en Stenhugger i Couzon og Sønnesøn af en Forpagter i Eguen af Lille i Flandern, var kun Arbejder i Guld-, Sølv- og Silkevæveri. Man anbragte mig i Forstningen ogsaa ved en Væverstol, men min svagelige Helbred og min Modbydelighed for dette Arbejde foranledigede mine Forældre til at sætte mig i Lære hos en Bogbinder. Efterat jeg tidlig havde mistet mine Forældre, giftede jeg mig og opgav Bogbinderiet, for at forestaa en liden Hattfabrik. Dermed gik det ikke saa ilde, og jeg havde endog bragt det saa vidt, at jeg kunde kjøbe mig et lidet Hus, da Lyons Befæstig indtraf. Mit Hus gik op i Luer, og jeg maatte flygte, da den Nærheden af mig boende Hattemager, hvem jeg altså havde gjort noget Dadt, fik Couthon, der var hans Ven, til at sætte mig paa Forbønningsslisten.

"Selvdiqvist havde jeg en Søn, en smuk og brav Karl, som tjente i den republikanske Armee. Jeg flygtede til ham. Han sørgede for, at jeg kom med ham i samme Kompagni, forskaffede mig et Gevær, og da tjente vi Fædrelandet i segen Maaneder som gode Soldater. Men da vi en Dag trængte ind paa Fienden, blev desværre min stakkels Søn truffen i Hovedet af en Kugle, han styrtede ned ved Siden af mig; Kapteinen kommanderede: "Fremad!" — Jeg vilde bringe den Saarede tilbage — men, min Søn var død! . . .

"Efter denne Ulykke var, som De nok kan begribe, Soldater-Haanderfætet blevet mig utaalst. Nogle indflydelsesrige Folk, som vidste, hvor uskadelig en Mand af min Tankemaade var, kan jeg takke for, at jeg kunde vende tilbage til Lyon. Mit Hus var afbrændt, min Hattfabrik i Bund og Grund ødelagt, jeg blev Mechaniker, udbedrede en Væverstol for den Ene og den Anden, forærdigede Verktøi, og slog mig saaledes igjennem fra den ene Dag til den anden. Næsten er Dem bekendt, saavel som den Skæbne, Hr. Præsident indjog mig, da han lod mig afhente ved en Politimand, og med Magt førte mig herhid i sin

Postvogn. Gud være lovet, Alt har vendt sig til det Bedste. De har gjort mig til en rig Mand, og, havde jeg ikke mistet min stakkels Søn, vilde jeg være det lykkeligste Menneske."

"Lykkelig?" — spurgte Bonaparte med en tvivlende Mine; — "lykkelig? Altsaa uden videre Dasser, uden Uegjerrighed?"

"Hvad skulde min Uegjerrighed gaa ud paa, da jeg ved Deres Gøimodighed har en Indtægt af 6000 Frances? Dg hvad kan jeg endnu ønske mig, da jeg har en god Kone, som jeg elsker, og af hvem jeg bliver elsket?"

"Altsaa plages du ikke af Løst efter Hæder, af Begjærlighed efter at erhverve dig et Navn?"

"Hvilken Naankendighed, hvilken Hæder kan en fattig og ubesjæftiget Arbeidsmand, som jeg, vel ønske sig?"

"Jeg skal forsøge at hjælpe dig, min vakre Jacquard, og da vil vi sladre sammen", sagde Napoleon, idet han gik bort.

Men al! han glemte Jacquard, hans Væverstole og de Løfter, han havde gjort ham; Nausterlig ventede ham, og han havde det at tænke paa med at gjøse sig til Keiser.

Imidlertid havde Jacquard gjort sin Væverstol særdiv og afleveret den til Industri Udstillingen. Burgen "bevilgede Hr. Jacquard, Opfinderen af en Mechanisme, som gjør en Arbejder uindværlig ved Fabrikationen af broscheret Silketøj", som det hedder i dens egen Beretning, en Kobbermedaille!

Jacquard modtog sin Kobbermedaille og vendte glad som en Konge tilbage til Lyon, hvor han overleverede sin Kone det første Shawl, som han havde forærdiget paa sin Væverstol, og sit Patent paa en Pension af 6000 Frances. Den gode Borgerkone troede, at hun skulde gaa fra Forstanden af Glæde over nu at være rig; med Fæstighed trykkede hun sin Mand til sit Hjerte og udbrød med en Lyonsersindes Fyrighed: "Det kalder jeg en Mand! en ægte Mand, som han bør være!"

Dg hun kjælede for ham mere end nogenstude før; thi hun havde, sagde hun, vist disse Storfolk i Paris, at Lyonserne heller ikke var tabte bag af en Vogn.

Vi maa nu springe over en Række af Aar for at komme til Aaret 1816. Keiserriget havde maattet vige for Restaurationen. Frankrig var oversvømmet af de allierede Tropper, og de Fremmede holdt militære Besætninger i Kongerigets bebyggeligste Stæder. Jacquard, som nu var 64 Aar gammel, havde truffet sig tilbage til sit lille Hus i Dullies, nogle Mile fra Lyon, hvor han levede aldeles sorgløst i mere end halvdelen Casumhed. En Aften, da han sad ved Siden af sin Kone udenfor Døren til sin Bolig, saa han ikke uden Forundring en Vogn stande. Strax derpaa steg en Fremmed ud af den og tiltalte ham med en stærk engelsk Akcent: "De er Hr. Jacquard? — Jeg glæder mig og priser mig lykkelig ved at se Dem; tillige skulde det være mig høert, dersom mit Navn heller ikke var Dem aldeles ubesjæftiget; jeg hedder James Watt."

"Hvorledes? Dampmaskinens Opfinder! den Mand, som skal læge alle de Saar, som Krigen har bidraget Europa! De er den største Mand, jeg kjænder."

James Watt rakte Jacquard Haanden, satte sin hals

ham og sagde: "De giver mig nok et Aftensmaaltid, ikke sandt?"

"Om jeg vil! Men De maa tage tilfælde, det siger jeg Dem forud. — Nu, kone", raabte han til Madam Jacquard, som baskeden holdt sig i nogen Afstand, "der har du en god Leilighed til at vise din Kogekunst."

Madam Jacquard lagde strax Haand paa Verket, for paa bedste Maade at beværte den engelske Mylord, thi saaledes kaldte hun Hr. Watt.

Engländeren saa sig overrasket om og var ganske forundret over den næsten fattige Simpeltid i Jacquards Bolig.

"Hvorledes?" sagde han, "De har skjænket Deres Fædreland en Opfindelse, som vil være af uberegnelig Bærning paa Deres Landsmænds Liv og Lykke, og man lader Dem henleve Deres Dage ukjendt af Verden."

Jacquard smilede med det Udtryk af blid Tungsindighed, som var hans ædle, trohjertige Ansigt eget.

"Det er mit inderligste Duffe saaledes at forblive ukjendt; jeg ved kun altfor godt, hvad det har kostet mig, blot en kort Tid at være traadt frem for Verdens-Dine. Det er Dem vel ikke bekjendt, hvorledes det gik mig, da jeg var vendt tilbage fra Paris med min Maskine og vilde sætte den i Virksomhed i Lyon? Neppe var den bleven prøvet af et Par Mennesker, saa blev jeg overalt betegnet som Arbeidernes Fiende. De vildledede Mennesker varstod, at jeg vilde berøve deres Familier Arbeidet og stotte dem i Armod; de rottede sig derfor sammen, fik tre forskjellige Gange fat i mig, mishandlede mig, og vilde kaste mig i Rhonen, mig, Hr. Watt! der blot arbejdede for dem, der blot havde en Tanke, at være dem til Nytte. . . . Det var imidlertid fattige, uvidende Folk, forblændede af Fordomme og ærlige i deres uretfærdige Harme. Men skulde De tro det, min Herre! de Sagkundige, ophøjede Folk, afsagde den Dom, at mine Væverstole offentlig skulde tilintetgjøres. De blev som en Følge heraf tagne fra mig og fra de saa Personer, som betjente sig af dem, og slæbte hen paa Pladsen Terreau. Her blev Væverstolene under den store Højs Jubel ødelagte, V. slaget paa dem solgt som gammelt Jern, og Træverket til Brændsel.

"Siden den Tid har jeg trukket mig tilbage til min lille Hytte, hvor jeg lever ensom og sorgfuld og seemfor Alt modløs. Naar jeg kommer til at tænke paa en Maskine, saa forjager jeg hurtigt denne Tanke som en ond Indskydelse; thi endnu bestandig synes jeg at høre det vilde Ekstrig af Hoben, som slæbte mig til Rhonen: "I Vandet med ham! i Vandet med Jacquard" . . . Ak! det løber mig ganske koldt ned ad Ryggen, naar jeg tænker derpaa. Det vil være Dem indblysende, at en Grundring som denne er mer end tilfredsstillende til at bringe En til at glemme baade Maskiner og Hammer og Søm og Snore. Man siger, at mine Væverstole nu igjen bliver brugte, ja at man endog saa opkalder dem efter mig. Desto bedre! men jeg tager ingen Notis deraf, jeg bekymrer mig ikke derom. Det er nogle Uafnemnelige!"

"Nu", bemærkede Watt, "jeg kjender et Land, hvor man ikke lønner sine Begjærere med Uafnemnelighed; et Land, som er alle store Mænds Fædreland; drag derhen

med mig — følg mig til England, hvor Hæder og Rigdom venter Dem."

Jacquard løftede med Uvillie sit Hoved i Veiret, og Blodet steg ham op i Ansigtet.

"Hr. Watt", sagde han, "en Mand med hvide Haar maa man ikke anmode om noget Saadant; jeg vilde heller kradsje Jorden op med mine Neagle, end forsyne den franske Industris Medbeilere og Fiender med Midler til at føre denne Industri. — Ja, min Herre", tilføiede han med stigende Varme, "jeg har endnu større Opfindelser her i Høvedet. De vilde vel ogsaa blive betragtede med Ringegigt; jeg vilde maasse atter blive truet med Døden, dersom jeg besjændigjorde dem — dog skal Engländerne aldrig lære dem at kjende; den gamle Jacquard er en Mand af Væere. . . . Men hvorfor bliver jeg saa heftig?" vedblev han roligere, "De har blot spøget med mig, og jeg har gjort Uret i at tage det for Alvor. Giv mig Haanden, og vi vil ikke tale mere om disse Daarskaber."

Dermed rakte han Engländeren Haanden, som skjældede frampagtig af den heftige Bevægelse, hvori han var kommen.

"Følg mig, Hr. Jacquard", svarede James Watt, "jeg har fornærmeth Dem, og jeg maa bede Dem om Forladelse. Ja, De har Ret, Deres Hæder og Deres Geni tilhører Frankrig, hvor utafnemmeligt det end viser sig imod Dem. Men jeg skal bringe det til at rødme for hele Europa over sin Uafnemmelighed; de engelske Aniser skal forkynde det for hele Verden, og jeg skal selv sige Deres Konge det."

I dette Øieblik meldte Madam Jacquard, at Aftensmaaltidet var færdigt, man satte sig tilbords, og til Væere for den vakre Husmoder maa vi tilføie, at Alt var lykkelig hende ganske fortreffelig.

James Watt tilbragte otte Dage hos Jacquard, og idet han under deres Samtaler udvejlede sine egne Tanker med hans, fik han stedse mere Anledning til at beundre det overordentlige Geni hos denne Mand, som uden egentlig Dannelse havde sit vidunderlige, medfødt Talent, sin mageløse Kløgt og takke for Alt. Han tog nu Afsked med Jacquard, som fulgte ham til Bognen. Madam Jacquard kunde ikke siade Ord nok til at rose "Mylords" Godmødighed og jvne Væsen.

Hjorten Dage senere bragte en Postmand Jacquard en Pakke, som var forsynet med Indenrigsministeriets Segl og sendt ham igjennem Præfektoren i Lyon. Han brød Seglet, rev Omslaget af, og fandt et Patent som Midder af Væerelegionen.

At beskrive den vakre Mand's Glæde i dette Øieblik, vilde være en ren Umulighed; han lo, han gned, han sang, og der fattedes ikkun Lidet i, at han ogsaa havde dandsjet.

"Man har altsaa endelig tænkt paa mig og ladet mig vederfares Retfærdighed!" udbrød han. "Mit Fædreland betragter mig ikke mere som en Fiende, men som en Væeregjører. Det staar jo der paa Pergamentet: "For Fortjenester af Fædrelandet." O, min Gud, hvor jeg føler mig lykkelig!"

Men pludselig for en nedslaaende Tanke igjennem hans Hoved, Patentet kaldt ham af Hænderne, og en Taare traadte i hans Dine.

"Sir James Watt, en Engländer, har jeg at takke for dette Patent, han har udvirket det for mig hos Ludvig den Aitende. Min Gud!" sukkede han, "jeg vilde have følt mig saa over al Beskrivelse lykkelig, dersom jeg havde haft mit Fædreland, dersom jeg havde haft Frankrig at takke derfor!"

Madam Jacquard, der kom til, bandt nu, uden at agte paa sin Mand's Klager, en halv Allen Baand, saa bredt som hun havde kunnet finde det, i hans Knaphul. Derpaa tog hun ham under Armen, traal ham med sig igjennem hele Staden, gik forbi enhver Skildvagt og neiede ret dybt, hver Gang en Soldat skuldrede for hendes Mand. Jacquard derimod var slet ikke glad; han kunde gjerne haverevet Baandet of.

"Dej kan jo ikke", sagde han, "takke mit Fædreland derfor; en Fremmed har først maattet tilraabe Frankrig: "Jacquard havde vel forjænt Veesforset!"

Smidlerid kom Jacquards Væverstole efterhaanden mere og mere i Brug, ikke blot i Lyon, men i hele Frankrig. Man lærte endelig at indse, at man, ved at gjøre Fabricationen simplere, kunde give Arbeidet en større Udstrækning og forskaffe Industrien Midler til at udbrede sine Produkter. Lyon talte snart 30,000 jacquardste Væverstole, og denne beundringsværdige Maskine bliver nu brugt i hele Europa til at forfærdige Silke-, Uld- og Bomuldstøier.

Maaget denne Lykke, som hans Væverstol havde gjort, blev Jacquard ikke rigere, men levede ligesom forhen i Gæmsomhed og usjændt. Med Mekanismen uanselig i Tanterne, men tillige i bestandig Frygt for Folkets Utaknemmelighed, erhvervede han flere Opfindelses-Patenter, men benyttede dem ikke. Endelig forpligtede han sig mod en, jeg ved ikke hvilken, ussel Pension til at hellige al sin Tid og alle sine Arbejder til Lyoneser-Industriens Tjeneste og at sikre den Nytte af enhver Forbedring af hans tidligere Opfindelser. Men hver Gang den gamle Mand foreslog en ny Maskine, fandt han Ingen, som hørte derpaa, saa at han tilsidst opgav det Hele. Heller ikke talte Noget mere om ham. Endelig saa man, den 7de August 1834, neppe tove Personer gaa bag efter en ussel Lygliste, der indeholdt de jordiske Levninger af Joseph Jacquard, og som langsomt blev baaret hen til Kirkegaarden i Dullins.

Da tænkte man atter en liden Smule paa Manden, som havde givet Staden Lyons Industri et saa uhyre Opsving. Paa Sagskyndiges Opfordring — de samme Sagskyndige, der havde ladet hans Væverstole opbriende paa Terreaug Bladsen — aabnede man en Subskription for at sætte Jacquard et Mindesmærke. Denne Subskription — jeg siger det ganske sagte og rødmende af Skamsfuldhed — indbragte ikke mere end 9000 Francs, skjønt Lyon aarlig producerer for 200 Millioner Francs Tøier, som er blevne forfærdigede paa de af Jacquard opfundne Væverstole.

Planterne er ikke blot udbredte rundt paa Jordens Overflade, men ogsaa paa Bunden af Elve, Søer og Have. De er Luftrenere, idet de forbruger den for den dyriske Organisme dræbende Kulsyre. I Vandet er de Vandrenere, uden hvilke Fiske vilde dø, thi Vandet indsuger med Begjærighed Kulsyre.

En Robinsonade fra Aaret 1870.

Efterat have gjort sin første Tur fra Sfyde til Sidney i Antarkten forlod det smukke Fernskipperskib "Mercurius" i de første Dage af Januar 1870 San Francisco, for at vende tilbage til England. Det førtes af Kaptein Cuthbertson, en erfaren Sømand, og Alt gik godt indtil den 25de Marts. Tidlig om Morgenen den nævnte Dag — det var endnu mørkt, og der faldt en stærk Regn — stod Skibet paa en færlig Korals, besjænt under Navnet Nocassriff, beliggende paa 3 Gr. 52' sydlig Breddes og 83 Gr. 22' vestlig Længde. Ingen ombord havde fem Minuter forveien ariet nogen Hare. Manden i Mærket raabte: "Brænding forud!" Kapteinen blev kaldt op, Skibets Løb forandret, men det var for sent. Efter nogle Sekunders navnløs Angst, der gjør Menneskene flere Aar ældre, var enhver Dødsfunden. "Mercurius" stæredede først med sin Side under Vandet mod Korallklippens skarpe Rand og stødte derpaa to Gange voldsomt derpaa. Diebliskelig fylldtes Skibet, og, da det saa at sig hang over Klipperevet, gaves der Befaling til at bemandede Storbunden i det Haab, at hele Mandskabet kunde frelses. Men, medens dette skete, lagde Skibet sig pludselig paa Siden og sank som en Sten paa otte Favn Vand. Det maa bemærkes, at der ved Korallklipperne er den Særegenbed, at de ofte ligger tæt op til have dybt Vand. Saaledes ere Klippeverne i det røde Hav paa Grund af denne Omstændighed, og fordi de ligesom Nocassriff ligger langt og om Raften samt i taaget Veir ikke kunne bemærkes, meget farlige. Af de toogtyve Mand, hvoraf "Mercurius's" Besætning bestod, vare nu kun syv i Live, og efterat de havde sømmet om næsten i to Timer, lykkedes det dem endelig, da Ebbe indtraadte, at komme op paa Revet.

Det var Matroserne John Coleman, D. McCall, Widdy Daviste, Joachim King Dilombo, Charles Lance og Edward Gray. Komne op paa Revet var det Forne, de havde at gjøre, efterat have udhøilet sig et Dieblit fra sine uhyre Anstrengelser, at se sig omkring. Skuet var trostsløst. Saa de ud paa Havet, saa bemærkede de kun Mastepidderne af sit gode Skib, der ragede frem over Vandet; kastede de Blikket paa Dem, der nu skulde være deres Hjem, saa saa de et lidet nøgent Klippeland, der hist og her var bedækket med nogle Pletter høidt Sand og her-ved en smal Vandløbe med en ligeledes nøgent Klippe af samme Størrelse. Et Kulsrøddetræ var det eneste Træ paa Vegetation. Det var Resten af de Treer, som den engelske Konsul i Pernambuco havde ladet plante nogle Aar forveien, for at Revet lettere kunde sees af Skibe, der kom denne Vej paa sine Farter til Brasilien eller Kap Horn. Men tidligere var der her steet nogle Skibbrud, og ved Hjælp af de Gjenstande, som de Dødslevende havde efterladt, tænkte nu vore Forulykkede paa at indrette sig efter Omstændighederne. De fandt to Fernbeholdere, der vare ledte med Vand og anbragte i passende Stillinger, saavel som en Del Planter og Bødd, hvoraf de kunde bygge et Bleghus. Deruden fandt de, hvad der var af stor Værdi for dem, en knættet Kniv, en Hammer, et Blylod og en stor Kobberbolt, og med disse ringe Verktøi byggede

de af de paa Den omstrøede Planter to Baade, som de naglede med Søm, som de trak ud af de opstillede Skibsrester. Det lader dog ikke til, at de stakkels Folk tænke paa at komme bort i disse skrøbelige Fartøier; men de vare dog istand til at fiske i dem, og om Morgen og Aften, naar Solheden var forbi, at kunne seile ud i Havet, for om muligt at se, om der ikke viste sig noget Skib, der vilde oplage dem. Til slige Udflugter havde de forsynet sig med et Signalflag, der kunde sees i det Fjerne.

Da de vare blevene overraskede af Skibbruddet i sine Kæder, vare de saa godt som ikke forsynede med Klæder, og med Undtagelse af Hytten var der ingen Skygge mod den brændende tropiske Sol. Først da En af dem havde fundet paa, af det omtalte Kokustræes Træer at forberedige Hatte ved Hjælp af en Naal, som var gjort af et paa Den fundet Stofke Messing, fandt deres Hoveder nogenlunde Beskyttelse mod Solens Glød.

Til Forøgelse af deres Elendighed var Revet omsværmet og bedækket af giftige vingede Myrer, der stal dem ubarmhjertigt og derved frembragte en Pines, som kun de have et Begreb om, der kjende Insektlivet i det tropiske Klima. Ven Reisende, der har forsynet sig med Moskito-Gardiner, med Insektpulver, der anvender saadanne findrige Beskyttelsesmidler som flettede Hjelme for Hovedet, Natbenklæder og Matroie, der heractist ere lukkede ved Haandled og Fødder, og desuagtet føler sig stikken hele Natten igjennem — han kan tænke sig, hvad de Stakler maatte lide, der uden et eneste af deelige Værn vare givne til Pris for Myrer, der i Masser kræbe om paa dem. Men de bleve hærdede med Tiden. Beständig udsat for den hede Temperatur blev deres Kjød mindre tilkøfende for Insektierne, eller de selv bleve mindre modtagelige for Stikkene, og Smerten derved ringere. Spise manglede de ikke, den bestod endog af Sager, som selv de fræneste Læffermunde ikke vilde have forsmaget. De seilede ud i sine Baade og fangede Fisk og Skildpadder; de samlede ogsaa en Mængde Fugleæg og Skaldyr og forberedede Fælder for Fuglene, hvori de fangede ikke saa. Deres Føde tilberedte de ved en Ild, som aldrig maatte gaa ud. De havde naturligvis intet Fjortvi og intet andet Middel til at forskaffe sig Ild end ved det fra Verdens første Tider bekjendte, at gnide to Stykker tørt Træ saa længe mod hinanden, indtil de sængede.

Den selv frembragte intet Brændsel, og Resterne af tidligere strandede Skibe gav det eneste Materiale til det for dem saa vigtige Baal. Tre Gange under deres Ophold paa Klippen slættedes Ilden ved et Tilfælde, og tre Gange vare de saa heldige at saa den tændt igjen. Saaledes hengik Tiden, indtil de havde tilbragt 51 moisommelige Dage paa Klippeøen, Dage, paa hvilke de med den mest spændte Opmærksomhed havde iagttaget Horisonten, medens den stærke opmuntrede den mere Forsygtte, og Ingen orgav Haabet om Frelse. Det er let at skildre det Liv, som disse Folk førte. Deres første Følelse var Taknemmelighed for deres Livs Frelse, derpaa saa de sig ængstelig om for at erfare, om andre af deres Kamerater vare frelste, men desværre maatte de erkjende, at de vare alene tilbage. Nu bød den strenge Nødvendighed dem at arbejde for at udfinde Hjælpemidler til at friste Livet, og Dag for

Dag vogede deres Skarpsindighed i denne Retning. De vare forstandige Mænd, som tænkte paa den kommende Tid, da Forspningen maasse funde blive ringere. De havde et ikke ringe Forraad af Lebnetsmidler, da de bleve frelste, og deres Helbred var upaaklagelig.

Deres Frelse fandt Sted den 15de Mai. Kapteinen paa Jernklipperbarken "Silver Craig", Mr. Cohn, saa, da han nærmede sig Pernambuco, Roaet, der lignede en Hytte, paa det velbesjendte Rocasiff. Ved at seile nærmere opdagede han et Rødsignal, en sribet Matrosfjorte, der slagrede paa halv Stang i Luften. Han lagde bi paa en Fjerdingveis Afstand fra Den og ventede indtil se nogle Menneker stødte fra i sine simple Fartøier. De bleve modtagne venligt og med Gæstfrihed og fik Hyre til Liverpool, hvor de fortalte sin sælsomme Historie og viste sine Venner Hattene af Kokustræets Træer, hvilke de havde opbevaret som Minde om de Farer, de havde udtraet. Hvad disse se Matroser havde gennemgaaet under sit Ophold paa den øde Klippe er i Henseende til Romantik, Opfindsomhed og Coentyr tilvisse værdigt at skildres af en Defoe (Robinsons oprindelige Forfatter); thi i Sammenligning dermed ere de fleste af de opdigtede Skibbruds-Historier maatte og særneløse.

Ginar Sambar skjælver.

(Efter D. Kalfar.)

I Aaret 982 fødtes, uden Tvivl paa Gaarden Gimse Sydvest for Thronhjem i Gulaaadal, et Drengedarn, der fik Navnet Ginar. Faderen, Endride, er mest bekjendt ved denne Son, men Farfaderen, Strifar, nævnes ved Slaget i Sjørungvaag som en af de mest ansete Lehnsmænd i den nordlige Del af Norge, ligesom hans Stib i Slaget ved Svolder var saa anseeligt, at det var blandt dem, der af Fienden antoges for at være Kong Olafs navnkundige "Langorm." Længere tilbage var Viten i Slægt med de i Sagaerne berømte Mænd: Ketil Hæng og Kveldulv, en Slægt, hvis Selvfølelse var saa stor, at den tildels ikke kunde finde Plads for sig i Norge, efterat dette var kommet under en Konges Vælde, hvorfor den vandrede til det frie Island, og hos hvilken Kraften undertiden strømmede over i en egen Art Maseri, der for Andre havde noget Trolddomsagtigt. Ligesom den dengang Nyfødte ikke blev sin Uelig, satte han, som det vil sees, ogsaa stor Pris paa at stamme fra denne og sølte den deri liggende Eilskindhelse. Om Ginars Opdragelse kjende vi ingen Enkeltheder, men Udfaldet var, at han atten Aar gammel omtales som "den stærkeste Mand og bedste Bueskytte i Norge; hans Skud havde Kraft fremfor alle andre Mænds; han skjød med Pil gennem en endnu blød, raa Dæhud, der var ophængt paa en Bjælle, og gjorde sig derved navnkundig; han var dhatigere paa Skier end enhver Anden og i det Hele den største Idrettsmand." Samme Aar af lagde han ogsaa den maaste mest bekjendte Prøve paa sin

Tapperhed ved sin Deltagelse i Slaget ved Svolder, hvortil han ligesom sin Farfader fulgte Kong Olaf. Distnot krævede Vedtegten, at Langormens Mandskab skulde være mindst tyve Mær, saa Einar ei heller antoges for at kunne svare til en fuldvogn Mand, men den almindelig bekjendte Beretning om hans Deltagelse i denne Kamp viser nok som, at han kunde gjøre Gjeldst for en Saadan.

Buen var hans Yndlingsvaaben, og fra denne fik han ogsaa sit Tilnavn: Strengerystere (Ihambarskefjer).

Et af de mange Sagn om Olaf Trygvæsens Hæls fra Slaget lader Einar søres bort af de Danske og sælges som Træl, men løskjøbes og sættes i Frihed af den forklædte Kong Olaf, der tillige forudsiger ham hans Skjæbne; et andet Sagn lader Kong Olaf i Østlandene spørge en norsk Pilgrim om Einar og give ham det Vidnesbyrd, "at han kjæmpede kraftigst paa Langormen efter sin Ungdom, thi han var kun atten Mær og dog lige med Kongens tapreste Kjæmper." Ja, han sendte endog Einar en Kniv og et Vælte med de Ord, "at Ingen havde kjæmpet bedre paa Ømen end han." Vist er det derimod, at Erik Jarl ikke alene gav ham Fred og sluttede Forlig med ham, men endog gav ham sin Søster Bergsjot tilægte, da han foruden sine personlige Egenskaber var "ærlig og rig." Til lige overdrog han Einar en stor Del af de Jarlen tilkomende Jøder i Eggen om hans Gaard, saa han blev megtigst og indflydelsesrigest af Lehnsmændene i Trøndelagen, en ivrig Ven og stor Støtte for Jarlerne. Dog vedblev Einar at sørge over Tabet af Olaf Trygvæsen og var sjelden fuldglad. Vægtfalkene begavedes med en Søn, der ligesom Farfaderen kaldtes Endride og tillige var stor og stærk og i Meget sin Fader lig.

Da Erik Jarl drog til England for at hjælpe Knud den Store med dette Lands Erobring (1015), viste han atter Einar sin Tillid ved at overdrage ham Formynderskabet for sin Søn Hakon og derved Styrelsen af det halve Norge. Imidlertid fangede Olaf den Hellige strax ved sin Ankomst den unge Hakon og tvang ham til at opgive enhver Forbring paa Norge. Ikke desto mindre vedblev Einar trofast at støtte sin Svoger Svend, hvem Broderen Erik ved sin Afreise havde overdraget Styrelsen af den anden Halvdel af Norge. Da han saaledes erfarede, at Olaf var kommen til Trøndelagen og holdt Thing med Bønderne for at kundgjøre dem, hvorledes Hakon havde affaaet ham Ketten til Norge, og at Olaf vilde overraske Svend Jarl, underrettede Einar denne derom, hvorfor Svend ogsaa skyndte sig at mødes med ham. Svend vilde nu strax samle en Hær mod Olaf, men Einar raadede til ikke at fare frem uden Forstand. De skulde kun passe paa Olaf og ikke lade ham mærke Andet, end at de holdt sig rolige, saa vilde han nok slaa sig til No i den forestaaende Jul; hvis han derimod erfarede, at de samlede en Hær, vilde han drage bort til Søs. Einars Raad blev fulgt og slog for saa vidt til, som Olaf virkelig ogsaa tog fast Ophold i Vidarø (Trondhjem), men da han holdt omhyggelig Vagt, igikkes det ham dog at undslippe fra det Angreb, hine gjorde paa Byen, der blev plyndret og brændt. Palmesøndag derefter stod det afgjørende Slag ved Ræd (mellem Skienfjorden og Laurvig). Einar fraraadede forud Kampen og søgte tillige idetmindste at afholde Svend fra fortidlig at opbruge

Skudbaabene, da "det vilde blive en haard Bygge, naar de fik dem igjen". Svend fulgte imidlertid til sin egen Skade intet af Raadene, hvorfor Einar heller ikke kunde hindre, at Slaget blev et Nederlag for ham; men han viste dog sin Svoger en stor Tjeneste ved at gjøre et Anker fast i Forhavnen af hans Skib og saaledes slæbe dette bort, ligesom Kongens Folk vare isærd med at entre det. Einar indsaa nu, at der for Diebliffet ikke kunde være Tale om at gjøre Modstand, hvorfor baade han og Svend toge sin Tilflugt til den Sidstes Svoger, Kong Olaf Skjoldkonge i Sverige. Einar opholdt sig dog ogsaa noget i Danmark. Efter Olaf Skjoldkonges Død blev han imidlertid forliget med Olaf den Hellige, saaledes at han skulde have alle sine egne Eiendomme tilbage og ligeledes Alt, hvad der havde været hans Hustrus Medgift. Han vendte nu efter sex Mærs Fraværelse tilbage og boede paa sine Gaarde uden at gaa i Kongens Tjeneste, men holdt sig og sine Mænd paa det Prægtigste, da han havde meget store Eiendomme, skjønt han havde maattet opgive de ham tillagte Jøder af de omboende Bønder. Aaret efter sin Hjemkomst gjorde Einar en Reise til England og besøgte vel der sin Hustrus Brodersøn Haakon (muligvis levede dennes Fader Erik endnu), ligesom ogsaa Kong Knud den Store; derfra drog han til Rom, hvorfra han efter et Mærs Forløb vendte hjem — dog uden at vise sig hos Kong Olaf.

Medens Einar saaledes holdt sig fjern fra al Deltagelse i det offentlige Liv, forefaldt en Begivenhed, der viste hans kraftige Vækselse og faste Villie til at værne om denne. Paa Fæderen (den sydvestlige Kyst af Norge) boede Erling Skjalgsøn, hvem Olaf Trygvæsen havde givet sin Søster Astrid til Ægte for at støttes af hin, der var "den anseeligste unge Mand i Norge; og da hun ikke vilde ægte en Mand uden Tyrsterang havde han med det Samme overdraget hin alle kongelige Afgifter fra Lindesnes til Soqnessjord, idet han fik denne Strækning i Lehn paa samme Maade som Harald Haarfagers Sønner, "saa, skjønt han ei vilde kaldes Jarl, havde han dog større Magt end de fleste Skattekonger". Efter Olafs Fald fandt vel Erik Jarl, at Erlings Magt var for stor, og vilde fratage ham Kongeafgifterne, men Erling krævede dem alligevel, og Landboerne betalte hellere til Begge, end de vilde udsætte sig for Erlings Overfald. Hvad deres indbyrdes Forhold angik, kunde Jarlens Fogder ikke holde sig i Erlings Lehn, og selv vovede han ligesaa lidt at komme paa Gæstfri i Nærheden uden at være meget mandstærk. Erling selv havde altid et Hundrede Frigivne hos sig, hvis Antal han forøgede paa den smukke Maade, at han gav sine Trælle et bestemt Dagværk og ved dettes Døds Frihed til at arbejde for sig selv, ligesom de ogsaa fik et Stykke Jord at drive, for at de paa begge disse Maader kunde samle Penge til at løskjøbe sig. De Frigivne saae han saa i Vei ved at hjælpe dem til Sildesfiskeri eller Opdyrkning af øde Strækninger. Svend Jarl sluttede derfor, da han kom til at styre Norge for sin Brodersøn Hakon, strax Forlig med Erling og indvundede ham alle hans gamle Indtegt; ligeledes fik Erlings Søn Uslaf Svends Datter tilægte. Erling kjæmpede derfor ogsaa for Svend i det omtalte Slag ved Ræd, men drog efter dettes uheldige Udfald tilbage til sin Gaard. Endelig sluttedes der Forlig mellem ham og Olaf den Hel-

lige paa den Betingelse, at Kongen skulde bestemme, hvilken Del han vilde overdroge Erling af Kongeaagifterne. Denne mægtige Mand havde en Datter ved Navn Sigrid, der blev opfostreret hos en af Kongens Ombudsmaend, og da denne blev forflyttet nordligere op i Norge, maatte hun følge med mod sin Villie, da hun navnlig var utilfreds med at være skilt fra sine Frænder.

Paa denne Tid vilde netop Einar's Søn, Endride, seile hvidpaa. Han havde Skjønhed og Føgerhed efter sin Moders Frænder, Hakon Jarl og Sønner, men Bægt og Styrke havde han efter sin Fader tilligemed alle de Færdigheder, som Einar havde fremfor andre Mænd; han var ogsaa den vennekæreste Mand, "saa han med Nette kunde kaldes den rakkeste unge Mand i Norge." Da han kom til den D, hvor Sigrid var, med et Skib, malet over Vandgangen og med prægtig Stavn samt udsøgt Mandskab, gik Sigrid ned til Skibet og spurgte, hvem der stredede det, og efterat have erfaret det, bad hun om at maatte komme med. Endride spurgte, hvem hun var, men overhørte Svaret i sin Travlhed med at omlade Skibet, saa han først erfarede, hvem hun var, da de vare under Seil, og for vilde indsaa, hvor ilde det vilde blive ham optaget, at han havde taget hende med. De fik Modvind og maatte søge Land paa en øde D, hvor de ikke havde Andet at opholde sig i end et Høstet; men Sigrid holdt sig i Tillid til Endrides Ridderlighed nærmest til ham; saaledes gik tre Døgn, da sogtnedes Uveiret, og de gik atter ombord. Endride beklagede Sigrid, fordi hun maatte tumle om med dem; men hun svarede, at hun kun agtede det ringe. De maatte imidlertid for Modvind vende tilbage til Einar. Denne modtog dem uvenligt og bebreidede Endride, at han vovede at føre Erlings Datter med sig. Endride rejsfærdiggjorde sig ved at forklare Sagens sande Sammenhæng, men Einar indvendte, at Erling vilde se det paa den anden Maade. Endride vilde imidlertid holde sit Løfte til Sigrid og bringe hende hjem til hendes Fader, skjønt Einar paany foreskillede ham Faren derved. Erling modtog dem koldt, men høfligt og forlangte, at Endride skulde ved Færnsbyrd bevise, at han ikke havde misbrugt hendes hjælpeløse Stilling, hvilket Endride ogsaa gik ind paa "for at rense Pigen og sig for ondt Rygte." Proven var saa ubetinget til Fordel for Endride, at Erling nu vilde gjøre sin Uret god ved Venlighed, men Endrides Stolthed tillod ham ikke at blive længere, og han drog bort. Erling blev oprørt over hans bratte Vortgang, men hans Søn Skjalg forholdt ham Einar's og Endrides store Magt, og at Hornermelsen vilde blive "mangen Mand's Bane", saa at han endelig gav sit Mende til, at Skjalg maatte tilbyde Endride Sigrid til Hustru som en Bød for Uretten, uagtet det var haardt for Erlings Stolthed, at han af sig selv skulde tilbyde en Mand sin Datter. Skjalg indhentede Endride, bød til Proven først Penge, men fik brat Afslag, og lod ham derefter vide, at han vilde faa Sa, hvis han beilede til Sigrid; men Endride svarede: "Ikke vil jeg negte for dig, at hun er den Kvinde her i Norge, jeg helst vilde sie, men dog vil jeg nu ikke beile til hende." Først da Skjalg i Faderens Navn tilbød ham hende, sagde han: "Dette er meget værd; thi ingen Mand vil kunne fatte, hvor meget det maa synes Erling

at være, at han skal tilbyde en Mand sin Datter." Han vendte da tilbage, lod Erling gjentage Tilbudet, og der holdtes Trolovelse. Paa Hjemveien mødte han Einar med tyve Skibe, og hin modtog sin Søn med de haakende Ord: "Hvi er du kronraget som en Kunk?" Endride forklarede, at det var i Anledning af Færnsbyrden og iværget, hvad den store Hær skulde til. Faderen svarede: "Om du end ikke har Mod til at hævne din Vanære, saa kan jeg dog ei udholde at sidde rolig derved. Har du baaret hødt Færns og brændt dit Kjød, vil jeg gjerne, at nogle af Fæderboerne (Erlings Folk) skulle være koldt Staal i deres Kjød. Ulig er du din Morfader, Hakon Jarl, og dine Stamfædre, Ketil Hæng og Koeldulv." Endride prøvede atter sin Fader ved først at sige, at han skulde have Penge, hvad der dog svarere foregode denne Vrede, dernæst, at han skulde have Sigrid tilægte, men Einar fandt hende for dyrt kjøbt ved Færnsbyrden. Først da han erfarede, at Erling selv havde tilbudt hende, erklerede han denne Vrelig den tilspiede Fjernermelse, "thi Erling maatte saa have været bange"; dog vilde han seile ned til Fæderen med hele Hæren, for at de der skulde se, hvad Magt han og Endride havde. Der var altsaa Grund nok for Skjalg Erlingsen til at sige ved deres Komme: "Der kan du se, Fader, at det er bedre at have disse Mænd til Venner end til Uvenner." Efter hans Raad bleve de modtagne med et prægtigt Gilde, ved hvilket ogsaa Endrides og Sigrids Bryllup holdtes.

Da Olaf den Hellige var bleven forjaget, og Knud den Store havde bemægtiget sig Norge og overdraget dette til Hakon Jarl (1028), fik Einar af denne alle sine gamle Retigheder tilbage. Knud gav ham desuden store Gaver for at binde ham til sig, saa Einar var den største Mand (uden Fyrsterang) i Norge; ligesom Kongen ogsaa udlod sig med, at "Einar eller hans Søn Endride søntes ham bedst skikket til at bære Rangsnavn, naar der ikke havde været en Jarl, for deres Vels og alt Landets Sigld", hvilke Løfter Einar ansaa for at være meget værd, hvorfor han lovede ham Trostak, og saaledes steg hans Anseelse paany. Derfor ansaaes han for at være En af dem, der vilde gjøre Kong Olaf ivrigt Modstand ved dennes mulige Tilbagekomst. (Fortsattes.)

"For Hjemmet,"

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning, udkommer 2 Gange om Maanedes og koster \$1.50 Aaret i Forstud. Paa 6 betalte Exemplarer gives det 7de frit. Samles større Klubber, gives bedre Betingelser. Nogle fuldstændige Exemplarer af Aargangen 1873 kan endnu faaes tilsendt frit for \$1.50. En tidligere Halvaargang i Optrav, indeholdende blandt Andet "Præstegaarden i Garzen", sendes frit for 60 Cent.

Adresse Drawer 24,

Decorah, Iowa.

Indhold: Alf Brage. — Saaret og fangen. — Silkevæveren i Lyon. — En Robinsonade fra Aaret 1870. — Einar Tambarskjælver.